

KÖNYV

144 Ft

HÉT

IV. ÉVFOLYAM 18. SZÁM • 2000. SZEPTEMBER 21.

KULTURÁLIS KÉTHETILAP

Recenzió-
pályázat

Mozi –
Video

Folyóirat-
szemle

Kertész Ákos
Gazdasági
horror 2.

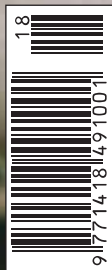
Interjú
Térey Jánossal
Gyáni Gáborral
Dietrich Tamással

Írófaggató
Almási Miklós

Nyerges András
Látható-e már
a Látóhatár?

Ember és gondolat
Bodor Pál

Foto: Szabó J. Judit

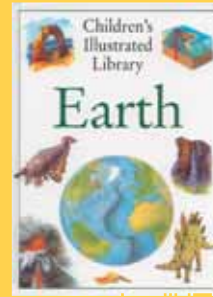
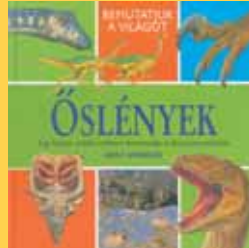
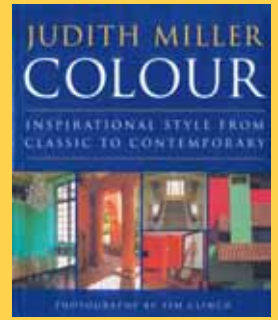
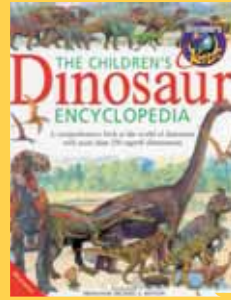
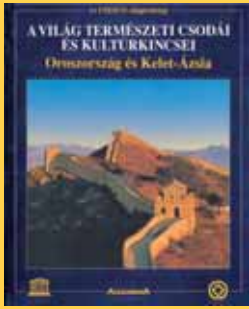
A Libri választéka az Interneten is hozzáférhető.

www.libri.hu

Az Online Könyvbirodalom

DS Budapest Kft. – irodalmi ügynökség, szakterülete nemzetközi közös nyomások szervezése.

Segítségünkkel partnereink – külföldi és magyar kiadók – gazdagon illusztrált, színes albumokat, ismeretterjesztő és egyéb szép ajándékkönyveket jelentetnek meg **rendkívül kedvező áron.**

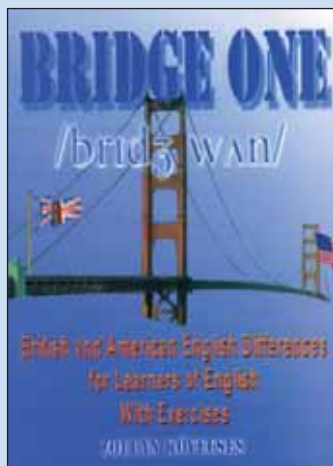
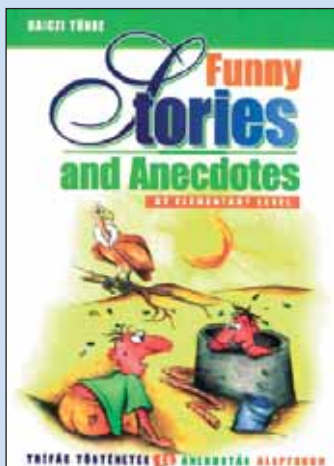
Címünk: DS Budapest Kft., H-1093, Budapest, Vámház krt. 15. Postacím: H-1465, Pf.: 1666
Tel: 455-0363, FAX: 215-4420 E-mail: dsmargo@mail.datanet.hu

Szeretettel várjuk irodánkban vagy a Frankfurti Könyvvásáron (október 17–21. között) a **DS Druck- und Verlags-Service GmbH**, stuttgarteri anyacéggel közös standon. **Standszámunk: 9. 2. F 947.**
Bővebb információt találhatnak ajánlatainkról honlapunkon: <http://www.east-book.com/>

A Librotrade Kft ajánlja

A Librotrade Kft. újdonságai:

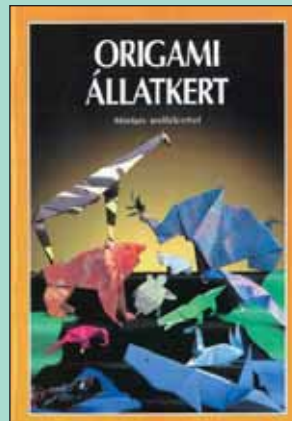
Kövecses Zoltán: Bridge One	1898 Ft
Kövecses Zoltán: Bridge One kazetta	499 Ft
Bajczy Tünde:	
Funny Stories and Anecdotes at elementary level	1250 Ft
Ádász Edina–Kerekes Zsolt:	
Funny stories and Anecdotes at intermediate level	1450 Ft
Pálfy Miklós: Francia-magyar kézisztór	3800 Ft
Hessky Regina: Német-magyar kézisztór	4800 Ft

LIBROTRADE KÖNYVRÉSZLEG

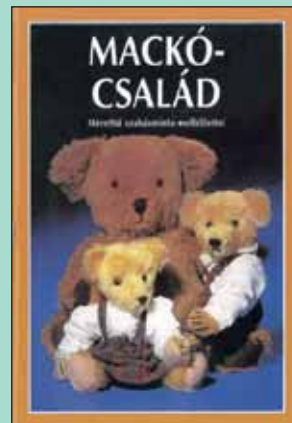
1173 BUDAPEST Pesti út 237.
Tel.: 258-14-63; Fax: 257-74-72
E-mail: books@librotrade.hu

A CICERÓ KIADÓ AJÁNLATA

Jutta Maier:
ORIGAMI ÁLLATKERT
(Origami készítés)
32 oldal végig színes illusztrációkkal
műnyomó papíron, 890 Ft

Legyen az teknőc, zsiráf vagy elefánt, az origami kedvelői saját kis állatkertet is létrehozhatnak, ha figyelmesen követik az előállításra vonatkozó leírásokat és jól megfigyelik a képeket. És mire elkészülnek a kis alkotások, máris sokféleképp felhasználhatóak, akár dekoratív mobilként, szabadíszként vagy ajándékként.

Y. Thalheim – H. Nadolny:
MACKÓCSALÁD
(mackókészítés)

32 oldal színes műnyomó, 890 Ft
E könyv arra buzdít, hogy magunk készítsünk textilmackót. Nemcsak macimamát, -papat és picinyüket varázsolhatjuk elő, de szabásminta alapján két nosztalgiamackót is életre kelthetünk. Bábszínházunk ideális szereplője lehet a kesztyűbáb maci.

A mérethű szabásminta mellékletén e hat maci és ruháik szabásmintája található. A szöveges részt számos színes fotó illusztrálja, így sokkal könnyebben és gyorsabban dolgozhatunk, mint gondolnánk.

A könyvek megrendelhetők és megvásárolhatók sok ezer más könyvvel együtt: **FALUKÖNYV-CICERÓ**
1134 Bp., Kassák L. u.76-79. T: 329-0879, F: 260-1170,
T: 06-309-495-696 E-mail: cicero@mail.mata.hu

A könyvszakmai emlékezet

Jorge Luis Borgesnak, a világhírű argentin írónak Magyarországon elsőként megjelent kötetében, a Körkörös romokban olvasható egy novellája, a *Funes, az emlékező*, amelynek főhősét, a címszereplőt azzal verte meg a sorsa, hogy mindenre emlékezik, amit csak átélt, tökéletes pontossággal, a legapróbb részletre is kiterjedően. Emlékszik például egy fa szél rázza lombkoronájára, arra, hogy a szél hatására hogyan helyezkedtek el egymáshoz képest a falevelek az ágakon. Ettől a sajátos képességétől szenved a novella főhőse, hiszen borzasztó lehet a múlt minden fontos és jelentéktelen mozzanatának állandóan tudatában lenni. Mi, hétköznapi, közönséges halandók nem emlékszünk mindenre, emlékezetünk válogatós, személyiségünk szabja meg emlékezetünk határait és tartalmát. A jótékony felejtés képessége a mi szerencsénk, hiszen ki mondhatná el magáról, hogy életének minden pillanata méltó az örök emlékezésre.

Gyáni Gábor történésznek megjelent egy könyve emlékezet, történelem és történetírás összefüggéseiről, az erről velle készített interjút e számunkban olvashatják. Kiderül belőle az is, hogy maga a történetírás, a történetírás forrásai „konstruálják a történelmet”, tehát nincs mód a történelem abszolút igazságának megállapítására, egyebek között éppen azért, mert emlékezetünk nem olyan, mint Borges novellájának főhőséé.

Persze mindig vannak, akik úgy képzelik, hogy emlékezetük abszolút és megbízható forrás a múltbeli dolgok megítélésében, ők azután makacsul ragaszkodnak egyéni nézőpontjukhoz és vélt igazságaihoz, ezeket, ha módjukban áll, terjesztik, ily módon képesek mások véleményét is befolyásolni, és nem egy esetben akarva-akaratlan visszamenőleg „átírni” a történelmet.

A könyvszakmában sincsenek olyan emlékezők, mint Borges novellájában, de vannak jó memóriával rendelkező kollégák, akik nem felejtették el a hatnyolc – tíz évvel ezelőtt történt szakmai eseményeket, és ebből következően kétkedve fogadják a könyvszakma közelmúltjának kisebb-nagyobb mozzanatait visszamenőleg megszépíteni igyekvő egyéni „történelem-konstruálásokat”.

Kiss József

KÖNYVHÉT

A TARTALOMBÓL

Ember és gondolat
Bodor Pál
11. oldal

Kertész Ákos
Gazdasági horror
2. rész
12. oldal

Nyerges András
Látható-e már a Látóhatár?
13. oldal

Írófaggató
Almási Miklóst faggatta
Nádra Valéria
14. oldal

4 Folyóiratszemele
Aki dolgozik, az réved
(H. B.)

5 **A magzat harmadik hónapja**
Interjú Térey Jánossal
(Szénási Zsófia)

6 Azt írja az újság
Mi lesz a magyar szerzők német nyelvű kiadásával?
(Pesti Zsuzsa)

7 **Történelem vagy történelmek?**
Beszélgetés Gyáni Gáborral
(Aczél János)

8 MOZI-VIDEO

9 **Interjú Dietrich Tamással**

11 EMBER ÉS GONDOLAT
Bodor Pállal
beszélget Nádor Tamás

12 **Erich Kästner: Fabian**
(iszlai)
Kertész Ákos:
Gazdasági horror, 2. rész

13 OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András:
Látható-e már a Látóhatár?

14 ÍRÓFAGGATÓ
Almási Miklóst
kérdte Nádra Valéria

15 HANGRÖGZÍTŐ

16 SIKERLISTA

17 KÖNYVAJÁNLÓ

23 MEGJELENT KÖNYVEK
2000. AUGUSZTUS 25 – SZEPTEMBER 7.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőknek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Kanizsai u. 41. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvhét@dpg.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: **Kiss József** • Főszerkesztő-helyettes: **Csokonai Attila** • Lapmenedzser: **Könnyű Judit és Orosz Csaba Gábor** • Művészeti vezető: **Szabó J. Judit** • Szedés, tördelés: **Recent Stúdió, Blasits Ildikó** • Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. • Felelős vezető: **Lendvai Lászlóné** vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt. Lapunk megjelenését támogatja a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram.

Aki dolgozik, az réved

A kulturális folyóiratok piacán zavarba ejtő bőséggel találja magát szembe az olvasó. A piac nem is lenne képes eltartani ennyi lapot, azonban a különféle pályázati támogatási formáknak köszönhetően a választék lenyűgöző, a fővárosi és vidéki műhelyek életképességéről árulkodik. Ajánlónkkal egy-egy érdekesebb lap számára kívánjuk felhívni a figyelmet.

A *Lettre Internationale* magyar kiadásának 37. száma jelent meg legutóbb. A rangos folyóirat ismerői jól tudják, hogy a szerkesztők mindig is magasra állították egy-egy lapszámnál a mércét – most sincs másképp. Esterházy Péter és Orsós László Jakab beszélgetésével indít a lap. Jó páros: a kérdező a legtermészetesebb módon kíváncsi, Esterházy pedig Esterházy. Csevegés, nem sabloninterjú, ennek hála a *Harmonia caelestis* írója szívesen és könnyedén mesél az evésről, a pályakezdés nehézségeiről, az írásról, családjáról. Az európai kulturális folyóirat egyik tematikus blokkja a Posztkoloniál. Nyitóesszéjét Alekszandar Kjoszsev írta az önkolonizáló kultúrákról. A fogalom alatt a szerző azt a jelenséget írja le, amikor valamely kultúra nem eléggé korszerű, centralizált – azonban nem tartozik a távoli, egzotikus kultúrákhoz sem –, és ezen a helyzeten úgy próbál változtatni, hogy mindenféle erőszakos „kulturgyarmatosítás” nélkül átveszi a modernnek vélt, ún. civilizált világ vívmányait, szokásrendszerét. Mint Kjoszsev írja: „Az önkolonizáló kultúrák egy nagy helyettesítést visznek végbe, egy idegen civilizációs modellt helyeznek erre a strukturális helyre, ahol a *Das ganz Andere*, a hiányzó transzcendencia, az egyetememes szokott lenni.” Ugyanebben a rovatban olvasható Mészáros Sándor Vignették (– december, készülődéke Amerikáról. Érzékeny, pontos szöveg. Edward Said az orientalizmusról, Vasilis Lambropoulos az eurocentriz-

mus kezdeteiről ír. A következő összeállítás (Bloomsday) középpontjában James Joyce áll, Dragan Velicic, Békés Pál, Parti Nagy Lajos, Hugo Hamilton és Tandori Dezső írásainak közvetve vagy közvetlenül egyaránt ő a hőse. Anthony Barnett *Házatlan lordok* címmel tudósít a felsőházat érintő angliai reformokról. A lapban Petri György, Tadeusz Rózewicz, Bohdan Ihor Antonics, Bogdan Ghiu, Kovács András Ferenc, Jánnisz Kondósz versei is olvashatók.

A Vas Megye Önkormányzatának irodalmi, művészeti és kritikai folyóirata, az *Életünk* szeptemberi száma sem nélkülözi az érdekes és fontos írásokat. Egy rövid – eredetileg a Spiegelben megjelent – interjúban a 100 éves filozófuskirály, Hans-Georg Gadamer vall a filozófia esélyeiről és hatáiról. A neves bölcsele a *docta ignorantia* híve, mint mondja, a kérdések a fontosak, kiváltképpen azok, amelyekre talán igaz választ sosem adhatunk. Gadamer elutasítja azt a nézetet, amely szerint a filozófiának hasonlóak a céljai a természettudományokéval: „Egy egészen indokolatlan elvárás az, amikor azt hiszik, hogy a filozófia bármilyen tudományokat helyettesíthet, vagy ha azt hiszik, hogy a filozófiának valami olyasmit kellene nyújtania, mint a tudományok világképpé váló összefoglalása. A tudományos módszer szerinti bizonyíthatóság nem a filozófia dolga. (...) Úgy találok, nagy feladat újra megtanulni kérdezni, tehát nem mindent eleve elrendezettnek tekinteni. A kérdezésnél nem pusztán ar-

ra kellene törekedni, hogy fontos információkat szerezzünk. Hisz már az „információ” szó is azt mondja: „ez valami olyasmis, amin nem kell tovább gondolkodni.” A rövid beszélgetésből megismerhetjük az idős mester filozófiai credóját, kár, hogy a szerkesztők nem tüntették fel, hogy ki készítette az interjút – megérdemelte volna. A filozófus Jacques Derrida A hivatás jövője avagy a feltétel nélküli egyetem (Ami a humántudományoknak hála, holnap helyt kaphatna) című előadásában a modern felsőoktatás kívánatos fejlődéséről értekezik. Pomogáts Béla élvezetes tanulmányban foglalja Jókai Mórnak a Millenniummal kapcsolatos tevékenységét, az erre az időszakra eső közéleti és írói szerepvállalás fordulatait. Sz. Dévai Judit Legalul című tanulmánya a szegénységkép és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok megjelenítését vizsgálja a hazai televíziókban a szeretet ünnepén. A tartalom-elemzésre épülő munka óriási vállalkozás lehetett, kár, hogy politikai síkra igyekszik terelni a szerző a médiában a lecsúszottakkal kapcsolatos híradások értékelését. Ez esetleg bemutatása a televízióban rendre feltűnik karácsony táján és legtöbbször a szerkesztők megmaradnak a szöveges és képi közhelyeknél, ez így igaz. Sok a fals hang, főleg a kereskedelmi csatornákon, ez azonban a hozzáértés hiányából, az emberi méltóság iránti érzéketlenségből fakad és nem nemzeti/nemzetietlen politikai irányultságból – legalábbis szerintem. A lap közli még – egyebek mellett – Tóth Péter beszélgetését Bata Imrével Weöres Sándor életművéről és Solymossy Péter tanulmányát egy méltatlanul mellőzött brit történészről, Carlile Alymer Macartneyről. Az *Életünk* műmellékletében ezúttal Lux Antal festményei kerülnek bemutatásra.

!SZABAD?!, áll az *Ex-Symposion* 30–31. számának címlapján. Bózsik Péter felelős szerkesztő bevezetőjében rögtön meg is magyarázza, miért éppen ezt a címet kapta a fo-

lyóirat. A bevezető felütése nem más, mint egy levél, amelyet az Ex-Symposionban valaha írt művészek kaptak, arra kérve őket, hogy írjanak szabadon bármiről, tartalmi, műfaji kötöttség nélkül. Eredmény? „Volt, aki rögtön reagált rá, volt, akit nógatni kellett, és akadt olyan is, aki (bár szerzőnk volt már) le se csettett bennünket (ez nem esett túl jól), és az is meglehet, hogy mi is kifelejtettünk valakit, valakiket, ez meg, gondolom, neki, nekik, nem esik jól. Ahogy az már lenni szokott. Aki dolgozik, az réved. (Révedezik, darvadozik.) Volt, aki figyelembe vette a főkérés szövegét, volt, aki nem, csak küldött valamit épp paragon heverő kéziratai közül. Arról már nem is beszélve, hogy néhány kakukktójas is található/olvasható ebben a tulajdonképpeni antológiában. Hogy őket miért közöltük, az (is) maradjon a mi titkunk.” Az Ex-Symposion progresszív folyóirat volt mindig is – lehetne másmilyen, ha a főszerkesztőt Tolnai Ottónak hívják? –, ezért nem meglepő, hogy ebbe a „tulajdonképpeni antológiába” a kortárs magyar irodalom java küldött írást: Kőrösi Zoltán, Marno János, Mányoki Endre, Peer Krisztián, Péterfy Gergely, Ficsku Pál, Solymosi Bálint, Jánossy Lajos, Térey János, Podmaniczky Szilárd, Balázs Attila, Tábor Ádám, Tandori Dezső, Lábass Endre – közel sem teljes a névsor... A lap közli Szabó Palóczy Attila tizenegy évvel ezelőtti interjúját Koncz Istvánnal („...minden kurva szűzen kezdi...”), aki szerkesztője volt a lap jogelődjének, a Symposionnak. A beszélgetésből megérthetjük, miképpen volt lehetséges, hogy az egykori Jugoszláviában olyan friss, progresszív lap működhett, mint a Sympo és meg tudhatjuk annak a „kulturpolitikai” döntésnek a hátterét is, amely a lap lendületét megtörte. A történet ismerős lesz mindazoknak, akik emlékeznek a Mozgó-ügyre.

H.B.

A magzat harmadik hónapja

Térey János:
kilenc hónap, kilenc fejezet

*Alig harminc, mégis hét kötet van a háta mögött. Líra, próza, dal-
szövegek. Egy sor ösztöndíj, melyek lehetővé tették, teszik, hogy
úgy éljen, abogyan a pesti kávéházak írói egykoron. Csak költő-
ként. Nem alkudva. Ráckerti törzsbelyén találkoztunk vele. Nosz-
talgáiával gondol a kötött versformákra, a rímekre, a megidézésre
váró klasszikusokra.*

– A középiskolai önképző-
körben, nagyjából a francia
szimbolisták magasságában
kezdődött. Ott tetszett meg
a költőség mint életforma,
még csak merő sznobériából.
A Tóth Árpád Gimnáziumba
jártam Debrecenben, aztán
Pesten a tanárképzőt, majd a
bölcsezőkört látogattam.
Mindig is vonzódtam a nyugat-
osokhoz, mai napig a Nyugat
első nemzedéke az etalon számomra.
Ez a nyár a böckersek jegyében
telt. Harcos Bálinttal elkezdünk
egy egyszeri alkalomra szánt,
de lassan könyvalakot öltő
vállalkozást: adott két figura,
Korcsg és Kácsor, két ifjú
kritikusról kölcsönöztük a
nevüket; csupa irodalmi, törté-
nelmi toposznak számító
cselekményt hajtunk végre a
mi közreműködésünkkel,
hasonlóan Goethehez és Schil-
lerhez, a legendás hírű Stan
és Pan, vagy a Beavis és But-
thead párosokhoz. Az első
poéma bemutatója a Ben-
czúr-házban volt, majd a
nyár végi szigeti szereplés is
sok embert megmozgatott.
Terveink szerint az összes,
Magyarországon valaha mű-
velt versformában meg fog-
juk e két figurát verselni. Az
írások egy része természetesen
napjaink aktualitás, ami idő-
vel értelmét veszti, de az iro-
dalmi hagyományokból táplál-
kozó Korcsg és Kácsor
környéki Leoninusok, vagy
Apollinaire: Kikerics című
versének a variációi mara-
dandóbbnak ígérkeznek. Bi-

zonyos darabokkal a jó érte-
lemben vett popularitást cé-
lozzuk meg.

– *Hogyan fogadtad, amikor
Varró Dani rólad is paródiát írt?*

**Olyan munkán dolgozom, amely
a terhességhez hasonlóan kilenc hónapot,
azaz fejezetet ölel fel. Olyan vagyok,
mint a kismama, magamban hordozom
a „zigótát”.**

– Olyannyira tetszett, hogy a
Rappeló Vazul és a Zaj-herceg
kitételeket azóta használom a
magánlevelezésemben.

– *Íróársáiddal együttműködés
a Nyelvtérület elnevezésű rap-ze-
nekarban is néhány éve.*

– Peer Krisztiánnal és Poós
Zoltánnal alakítottuk meg az
együtttest. Többek egybehang-
zó véleménye szerint, magya-
rul ezek a valaha írt, legsike-
rültebb rapszövegek. Két élő
koncertünkön nemigen brilli-
roztunk, de van esély egy CD-
re jövő tavasszal.

– *Egy időben sokat dolgoztál a
Sárkányfű folyóiratnak. Kikkel
érzel közösséget a mai kortárs írók
közül?*

– Jobbára a „férfikor teljében
lévő” társaimmal vagyok szo-
rosabb kapcsolatban: Kemény
Istvánnal, Bartis Attilával,
Papp Andrással. Az ifjabbak
közül Harcos Bálinttal kötöt-
tem barátságot.

– *Első négy versesköteted nyo-
mán (Szétszóratás, 1991; A ter-
mészetes arrogancia, 1993; A
valóságos Varsó, 1995; Tulajdo-*

*nosi szemlélet, 1997) megszületett
első prózai munkád, mely egyér-
telműen önéletrajzi ihletésű volt.
Mi ösztönzött e visszatekintés
megírására?*

– A *Terrmann hagyományai*
tipikus melléktermék. Mosto-
hagyermeknek persze nem tar-
tom. Viszonyom a prózával
ambivalens: mint befogadó és
olvasó odavagyok érte, de ma-
gát a prózairást nem üzöm
anyanyelvi szinten. Célkitűzé-
sem mindössze annyi, hogy az
eddig felhalmozódott verses-
könyveket kiegészítsem prózai
betétekkel. Nem véletlenül
használtam műfaji megjelölés-
ként a lábjegyzet kifejezést.
Olyan élményeket, benyomá-
sokat írtam meg a könyvben,
melyek nem kaphattak teret a
lírásban. Léttjogosultsága csak
a többi kötetrel együtt van.
Nem lett vérbeli próza.

– *Legújabb, idén megjelent köte-
tedben is jellemző a személyes
hang.*

– Újabbban azért halványul a
személyesség. A *Drezda febru-
árban* című kötetemben a ne-
gyedik fejezet a lehangsúlyo-
sabb, ahol az eltávolítás mű-
velete sikeres volt. A szász fő-
város pusztulását dokumentu-
mokra rájátszva írtam meg,
tucatnyi szereplőt mozgatok, és
az ő monológjaikból áll össze
a tragédia története.

– *A valóságos Varsóhoz hason-
lóan megint egy város – ezúttal
Drezda – áll a kötet középpontjá-
ban. Úgy tűnik, bizonyos városok
rendkívüli jelentőséggel bírnak
számodra.*

– Mikor beleszeretek egy
adott földrajzi helybe, az
olyan, mintha megsokszoro-
zódna az anyaföld. Varsónak
és Drezdának pusztán a törté-
nelmét ismertem a szakiroda-
lomból. Fejemben volt a tér-
kép. Mindkét esetben elemen-
táris erejű volt a valóságos
megismerkedés. A városokat
erősem megtépázta a II. vilá-
g-

háború. Egyik sem szép a szó
klasszikus értelmében, távolról
sem. A kommunizmus romja-
in a vadkapitalizmus virágzá-
sát látni Varsóban manapság.
Drezdában a barokk városmag
helyére NDK panel metropo-
lisz települt. Varsóval ellentét-
ben – ahol egy elképzelt várost
építettem fel az élményekből –
a Drezda-kötet nagyon is a va-
lóságos városra támaszkodik.
Sokan viccelődtek ezzel a vá-
ros-tematikával, és faggattak,
hogy mi lesz a következő do-
bás, Hiroshima vagy Groznij.

– *„Nehéz szülésre” készülsz eb-
ben az évben.*

– Olyan munkán dolgozom,
amely a terhességhez hasonló-
an kilenc hónapot, azaz feje-
zetet ölel fel. Olyan vagyok,
mint a kismama, magamban
hordozom a „zigótát”. Verses
regény készül, formáját tekint-
ve az Anyegin, nem csupán
Anyegin-strófa, hanem egy az
egyben az Anyegin – levél és
dalbetétekkel. Olyan hiátust
kerestem, amit az elmúlt öt-
ven évben senki sem próbált
betölteni. Ez a tipikus 19. szá-
zadi műfaj ma olvasmányként
sem mondható népszerűnek.
Mindhárom Anyegin-fordítást
(Bérczy Károly, Áprily La-
jos, Galgóczy Árpád) haszná-
lom, de Áprilyra játszom rá a
legtöbb helyen, az ragadt meg
a munkafegyelmet, ami a pró-
zairók sajátja elsősorban.
Alapvetően Szent Pál élettör-
ténete, damaszkuszi útja ins-
pirált. Nem mellesleg, János –
Pál napján fogant az ötlet. Két
Pál – hasonmás jelenik meg a
történetben: egyik a mai Bu-
dapest éjszakai embere. A má-
sik pedig Friedrich Paulus tá-
bornagy, akit Sztálingrádban
bekerített az orosz hadvezetés.
Ha végrehajtja a kitörést, sok
minden másképp alakul a vi-
lág háború befejezését illetően.
Paulus (azaz Pál) nem volt ná-
ci, csak egy kemény és fegyvel-
mezett katona, aki nem szegte
meg a parancsot. A szovjet
fogságban baloldali meggyő-
ződésű ember vált belőle, és az
NDK-ban telepedett le. Ha
kitört volna a katlanból, az
sem biztos, hogy ilyen ország
egyáltalán létrejön.

Szénási Zsófia

Mi lesz a magyar szerzők német nyelvű kiadásával?

■ Nem csupán nálunk, Magyarországon, hanem a világon mindenütt, így Németországban is gyakran változnak a könyvpiac szereplőinek a gazdasági céljai, a tulajdonosi köre, az üzletpolitikai elképzelései. Ez szakmai szemmel nézve érdekes, és a Könyvhét olvasóinak igyekszünk beszámolni ezekről a nemzetközi változásokról, tendenciákról, az alább következő összefoglaló viszont nem csupán emiatt olvasható itt, hanem azért is, mert két magyar író is érintenek a németországi változások.

A történet még 1999-ben kezdődött... A stuttgarti Georg von Holtzbrinck kiadócsoporthoz közönség-kiadványai megjelenésének egy részét újjá kívánja szervezni. A nagy múltú, hagyományokban bővelkedő müncheni Kindler Kiadó együttműködik a Rowohlt Kiadókkal. A Hamburg melletti Reinbek székhelyű és a berlini Rowohlt a jövőben tehát magába foglalja a Wunderlich és Kindler kiadókat, közöl-

Nádas Péter

te a stuttgarti Média- és Kiadókonzern. A Kindler Kiadó eddig a müncheni Droemer Weltbild kiadócsoporthoz tartozott. Nikolaus Hansen, a Rowohlt vezetője, cáfolta, hogy elhagyná a kiadót, sőt még megkapja hozzá a Kindler Kiadót, és természetesen alája tartoznak a Rowohlt Kiadók (Rowohlt Hamburg/Reinbek, Rowohlt Taschenbuch, Rowohlt Berlin) is. A kiadócsoporthoz vezetését Peter Wilferttel közösen végzi majd, hiszen tapasztalataik, képességeik ideálisan kiegészítik egymást. Peter Wilfert azelőtt a Holtzbrinck kiadóknál, az Argon és a Fischer Taschenbuchnál volt alkalmazásban. A különböző kiadói tapasztalat jó bázist jelenthet a Rowohlt kiadócsoporthoz sikeres továbbfejlődéséhez – legalábbis így nyilatkozott Rüdiger Salat, a Holtzbrinck ügyvivője. Ő kíséri majd figyelemmel az integrációs és az átszervezési folyamatokat, mint reszort nélküli Rowohlt-üzletvezető, az eddigi Holtzbrinck holdingbeli üzletvezetői funkciója mellett. A Rowohlt Kiadónak 180 dolgozója van, és éves forgalma kb. 115 millió márka. A hamburgi Kindler Kiadó bestseller szerzőivel – Salman Rushdie és Tom Wolfe – is önálló marad. Tartalmi változásokat terveznek, de igazi elhatározások még nem születtek. Először talán a szerzőkkel kellene beszélni, fejtegette Rüdiger Salat.

...Ennyi történt 1999 végéig. Az új év azonban további változásokat is hozott.

A berlini Rowohlt Kiadó kezdte elveszíteni kelet-európai szerzőit. Először a lektorok távoztak, és mostanra már a szerzők is. Két magyar író – Nádas Péter és Kertész Imre – írásban értesítette Siv Bublitzot, az új kiadó-vezetőt, hogy következő könyveiket nem a berlini Rowohltnál kívánják megjelentetni. Bublitz asszony rendkívül sajnálta döntésüket, melyet mégis kénytelen volt tiszteletben tartani. Ám a két magyar sztárszerző elvesztése csak féligazság. A horvát Bora Cosić és a lengyel Andrzej Stasiuk időközben szintén háttal fordított a kiadónak. Hozzájuk hasonlóan a boszniai horvát Dzevad Karahasanról is azt rebesgetik, hogy kiadócserén töri a fejét, de maga a szerző ideáig hallgatásba burkolódzott. Ennek ellenére: Kelet-Európa, mint a kiadó egyik legfontosabb profilja, amivel a Rowohlt Berlin egykor megalapozta hírnevét, gyakorlatilag már nem létezik – még akkor sem, ha Karahasan maradna. Emellett a Rowohlt Berlin kiadó kelet-európai kiadási tervét évi három-négy címre redukálva megtartaná.

Stasiuk új könyve azonban, amely eredetileg még az őszi kiadási tervben szerepelt, a Rowohlt-csoporton belüli átszervezési folyamatok áldozatául esett. Végül

Kertész Imre

is a Suhrkampnál jelenik majd meg. Bora Cosić új regényével – amely *Abschied von Belgrad* (Búcsú Belgrádtól) címmel Horvátországban már néhány hónapja piacra van – is odament. Cosić hangsúlyozta mindenesetre, hogy a kiadóváltásban számára nem a Rowohlt Berlin megváltozott profilja volt a döntő, hanem a szerkesztője.

A szerkesztőt Katharina Raabénak hívják, és ez idő tájt Berlinből dolgozik a Suhrkampnak. Ő gondozta Kertész Imre munkáit is, akitől utoljára a *Fiasko* (A kudarc) című regény jelent meg. „Nem bocsátkoztam vitába – mondta Kertész Imre –, de azok az emberek, akikkel én a Rowohltnál együtt dolgoztam, már nincsenek ott.” Új regénye – *Eine Geschichte aus der Nachwendezeit mit Blick zurück* (Történet a fordulat utáni időből, visszatekintve) – kiadására több ajánlatot is kapott. Döntéséről nincs információnk. A Suhrkampnál azonban sokatmondóan hallgatnak.

Nádas Péter is megerősítette, hogy távozik, hangsúlyozta azonban, hogy a döntés nagyon nehezebbé esett: „Engem nagyon mélyen érintett a dolog, már tizenkét éve voltam a Rowohltnál, normális körülmények között igen hűséges vagyok.” Az okokról nem kívánt beszélni, de számára is döntő jelentőségű, hogy a lektorátus hogyan gondozza munkáit.

A Berliner Morgenpost, 2000. július 22-i cikke és az internet alapján

Pesti Zsuzsa

Történelem vagy történelmek?

Beszélgetés Gyáni Gábor történésszel a posztmodern történetírás kérdéseiről

■ *Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése* címmel jelent meg az idei Ünnepi Könyvhéten Gyáni Gábornak a mai történetírás elméleteit, irányzatait ismertető és kommentáló munkája. A szerző az MTA Történelemtudományi Intézete tudományos kutatója, és az ELTE Szociológiai Intézetében társadalomtörténetet oktat. Több folyóirat szerkesztőségi tagja. Szűkebb szakterülete a 19. és 20. századi várostörténet, társadalomtörténet, ezenkívül elméleti és módszertani kérdésekkel foglalkozik. A hetvenes évek vége óta publikál.

– „*A történelem mindig problematikus és tökéletlen rekonstrukciója annak, ami már nem létezik.*” – ezt a Pierre Nora-mondatot az Ön könyvéből idézem, mert úgy érzem, hogy ez az aforisztikus megállapítás súlyos mondanivalót hordoz.

– Pierre Nora az *Emlékezet helyei* elnevezésű nagyon neves francia történetírói vállalkozásnak az elindítója és irányítója volt. Megállapítása a történetírás újabb keletű válságának a kérdésébe világít be, melynek lényege, hogy az eddig szaktudománynak számító történetírás először került általánosan abba a helyzetbe, hogy már nem tudja a valóság kutatását olyan magabiztosan folytatni, mert elvesztette lába alól talajt, a valóság fogalma kezd kicsúszni a kezéből. Noránál az emlékezés és az emlékezet kérdése a francia szociálpszichológiai elmélet nyomán úgy került elő, hogy az emlékezés már tudatos tevékenység és nem spontán, mint a hagyomány. A történész konstruálja az emlékezetet. Ezért gondolja úgy, hogy problematikus és tökéletlen,

mert megszűrtén, eltorzítva, átalakítva teszi hozzáférhetővé a múlt képét. A kérdés, Norától függetlenül is: mi a viszony a történész által leírt történelem és a múltbeli valóság között? Két felfogás kristályosodott ki a posztmodern felfogású történetírásról. Az

Ami van, ami megtörtént, azt csak megkonstruálni lehet. Akkor pedig nem egy lehetséges története van a múltnak, hanem többféle is...

egyik szerint, amelyet főleg Hayden White fejtett ki, hogy a múlt az megtörtént, de fel is bomlott, káosz maradt utána, ezért amikor a történész arra vállalkozik, hogy beszámoljon arról, ami megtörtént, maga alkotja meg azt, a saját világszemlélete, a jelen problémái iránti érzékenység birtokában.

– *Ez a konstruktivista elmélet?*

– Igen. Ami van, ami megtörtént, azt csak megkonstruálni lehet. Akkor pedig nem egy lehetséges története van a múltnak, hanem többféle is, ahogy egyazon témát különböző regényírók különböző műnemekben másként és másként beszélnek el. A másik felfogás, amelyet a filozófus Paul Ricoeur fejt ki, annyiban tér el ettől, hogy azt mondja, nem egészen igaz az, hogy katonikus a múlt, amelyhez mi mint jelentést adók viszonyulunk, hiszen mindig úgy éljük meg a jelent, mely később múlt lesz, hogy beszélünk róla, azaz narratív formájában dolgozzuk fel. Ez az idő meg tapasztalásának a legtermészetesebb módja. Ezért, amikor utólag, emlékezeti formák kö-

zött megint elbeszéljük a múltat, akkor erre a korábbi emlékezésre építünk. Természetesen van különbség a folytonos jelen idejű narratíválás és a későbbi visszaemlékezés, mint narráció között. Ennek lényege az, hogy nem az utólagos konstruálás alkotja meg a történelmet, hanem a történelem a folyamatos elbeszélés során formálódik újra és újra más és más formákat öltve. Ez a kontinuitáseméletnek a lényege, amely azt mondja, hogy maga a forrás, amit a történész felhasznál, az is egyfajta elbeszélői műfaj. Persze az elbeszélésnek többféle formája, műneme lehetséges. Nyilván a forrásban képviselt narráció más jellegű, mint a történeti. Az kiérleltebb, teljesebb, befejezettebb és így tovább, de lé-

nyegileg mind a kettő elbeszélés. Ez azt mutatja, hogy nem lehet teljesen elszakítani egymástól a múltat és annak utólagos értelmezését.

– *Könyvében nagy teret szentel a nemzeti történetírásnak, a nemzeti és csoportidentitásnak, illetve hiányának és igényének, Mi ad ma aktualitást ennek az egyébként „örökzöld” témának?*

– A posztmodern fellazítja az elitkultúra és a tömegkultúra közötti határokat és elbizonytalanít bennünket afelől, hogy vannak-e kánonok, hogy mik ezek a kánonok és hol vannak a határaik. Arról van szó, hogy a történetíró magának vindikálja azt a jogot, hogy ő tudja a történelmet igazán elmondani. Ez az, ami ma bizonytalanává vált. A történész azelőtt a nemzetközösség nevében nyilatkozott De mit jelent ma a nemzet? Ez nagyon relatív dolog. Amikor nagyon sok nemzetet kívüli vagy nemzet alatti csoportidentitást tarthatok én fontosabbnak vagy velem egyenértékűnek, mint a nemzet közössége nevében képviselt múlt, mert az nem érdekel vagy nem lényeg-

ges. Sokkal lényegesebb, mondjuk a nemek története. Ez ma nagyon divatos az angolszász országokban. Eredetileg úgy indult, hogy a nők története nem azonos a férfiakéval. Külön látószög, külön dimenzió. És a férfiaknak is megvan a maguk saját történelme. A nemek története tehát felveti azt a dilemmát, hogy ha van külön férfi, és külön női szempontú történet, akkor nincs egységes nemzeti történelem. Hiszen az egységes nemzeti történet tulajdonképpen a férfiak története. Azoké, akik a hatalmat nemzeti vagy állami keretben vagy annak szintjén kisajátították, s kihagyták belőle a nőket. Persze kihagytak sok egyebet is. Gondolok itt a fajok problémájára. A cigányokra és különösen azokra a népcsoportokra, amelyek nem rendelkeznek írott kultúrával vagy csak csökevényesen, de van saját múltjuk és megvan a maguk jelen idejű identitásigénye. Például az afrikai népeknek. Ezt az identitásigényt csak pozitív múltfogalommal lehet alátámasztani, másképpen nem megy. Azt mondják, a cigányok története persze része, mondjuk a magyar vagy a román vagy más nemzetek történetének. Ugyanakkor mégis van egy külön cigánytörténet. Ez a zsidóságra is vonatkozik. A magyarországi zsidóság ugyan sokkal jobban integrálódott, asszimilálódott, mint mondjuk a galíciai, mégis van egy külön zsidótörténet.

Ezek a példák azt mutatják, hogy a csoport – és az egyéni identitás erősen átalakulóban van, új formákat vesz fel, új igényeket támaszt, a történetírással szemben is kihívásokat fogalmaz meg, és ezekre a történetírás különböző áramlatai próbálnak is megfelelni. Várhatóan lesz majd egy cigány történetírás, amely ennek az identitáshiányban szenvedő népcsoportnak igyekszik majd a külön cigánytörténelem megalkotásával megadni ezt az alapot. Nem lesz könnyű.

Aczél János

Gyáni Gábor: *Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése* Napvilág Kiadó, 199 oldal, 980 Ft.

Könyvek filmen és videón

Teljes a létszám

■ Egy hősi film. Egyszerű, naivan bájos, sőt megmosolyogtató. Alig hihető, hogy ilyen van, hogy ma még így gondolkoznak, így élnek emberek. És nem akárhol, hanem a világ egyik nagyhatalmának országában, egy olyan országban, mely országtól – ha köhint egyet – még az Egyesült Államok is megrezzen. Igen, ez Kína, ahol a földkerekség népsűrűsége a legnagyobb, ahol mérhetetlen kincsek, tudomány, kultúra, fegyverarzenál és még ki tudja miféle civilizált „kellék” halmozódott fel.

Valójában nem csodálkozunk, sokkal inkább megértjük, ha nem is akarjuk elfogadni, hogy létezhet még ma is ilyen kiszolgáltatottság, elmaradottság, szegénység. És, hogy létezik az embertelen körülmények dacára remény, érzelem, tisztesség.

A történet magva megfoghatatlan: egy kis falu tanítója egy hónapra elutazik, kell valaki, aki helyettesíti. Az előljáró senki mást nem talál, mint egy tizenhárom éves kislányt, aki csakis a pénzért vállalja el, mert se vonzalma, se tehetsége nincs a tanításhoz. Miért is lenne?

De van kötelességtudata, hogy tartania kell magát ahhoz, hogy az iskola egyetlen tanulóját se veszítse el. Ez valamiért nagyon fontos a tanítónak – lehet, hogy egy bizonyos létszám alatt bezárnák az iskolát –, ezt ígérteti meg a kislánnyal.

Itt jön a konfliktus, az osztály gazfickója, az örök orr alá borsot törő az, aki elmegy a városba, az ő nyomába ered a kis tanító, s erről a pöttöm gyerekről kiderül, hogy vad-sága ellenére esendő, szeretetre méltó.

Mint, ahogy a film is az.

Hilary és Jackie

■ Aki szereti, ha a film végére patakokban folyik a könnye, ki ne hagyja ezt a filmet. Mert nagyon szomorú a vége.

Egy rendkívüli testvérpárról szól, akik iszonyatosan muzikálisak. A zenéhez való kötődésükön csak egymás iránti kötődésük tesz túl, csakis egymás karjaiban tudják megélni az igazi örömet és az igazi fájdalmat. Csak ez ad nekik megkönnyebbülést. Ne tessék semmi betegesre gondolni, még annak ellenére sem, hogy az egyik lányról, Jackie-ről, a kisebbikről és a tehetségesebb zenésről kiderül, hogy halálos beteg. Idegsorvadás éri utol.

Mértéktartó pátosz jellemzi ezt a filmet, ahogy végigkíséri a két nő életét. Hilary férjhez megy, s annak ellenére, hogy tehetséges fuvalás volt, felhagy a zenével, és a családjának él. Nem ért ugyan máshoz, de lelke elraktározza a színpad örömet, a megnyilvánulás és a siker ízét, s boldogságot talál ezek nélkül is.

Jackie karrierje viszont – ahogy mondani szokták – meredeken ível felfelé. Virtuóz csellista, sikert sikerre halmoz, de nincs megnyugvása. Talán a lappangó betegsége az, ami megfosztja az öröm maradéktalan kiélésétől. Ki tudja. Tény, hogy már-már tragikussá kezd válni belépése abba a falusi idillbe, amelyet nővére teremt meg a családjának.

A szép az, hogy a megértés mindenben felül kerekedik, hogy végig érzik, másik felük ott áll mögöttük.

Szentek és álszentek

■ Még egy egzotikus film a távoli, de igen központi Ausztráliából. Akár tragikus is lehetne, merthogy a szektafüggőségről, az okokról és a kikecmeregés-

ről szó. De nem tragikusan, hanem vidáman. Perspektivikusan arccal a túlélés felé. Ezért nem roppanunk se mi, se a szereplők össze attól, amittől nálunk autók lobognak fátylaként, amittől megtelnek a pszichiátria kórtermek, és még a Parlamentben is összekoccan a kés és a villa.

A baj az, hogy mi rosszul állunk a kérdéshez, ezért forgatnánk drámát a kérdésből. A feladat nem a szekták eltörlése, lehetetlenné tévése, Apeh általi üldöztetése, hanem a hívők kiráncigálása. Erre már meg is alakultak a megfelelő bt.-k. Amerikában. Ott szakosodtak erre, van hivatásos ördögűző, azaz szektátalanító. Valójában röhejes az egész, de ez a pojáca kidolgozott egy háromnapos és -lépcsős terápiát, amivel meg lehet szabadítani hívőt hitétől, a hozzátartozókat pedig egy csomó pénztől. A történet akkor válik izgalmassá, amikor kiderül, a lány mit is keres a szektában, a férfi milyen probléma megoldása helyett lett problémamegoldó szakember.

A tanulságok mellett a film él azzal a megalapozott pszichológiai tanáccsal, miszerint, ha valakitől – előnyét szolgáló – elveszünk valamit – szekta, szerelem – adunk kell valami mást – szerelmet, hitet, szektát – hiszen, és ez a film csavarja, annyiféle szekta van, amennyit mi magunk építünk magunknak. Bármilyen viselheti ezt a címkét, ha kellően függünk tőle, ha kellően befolyásolja az életünket, ha megköti a szabad-

akaratainkat. És hát ilyen a vallás is, meg a szerelem is.

Éjszaka a Földön

■ Az amerikai filmgyártás idő-ről időre él a filmetűdökkel, azzal, hogy a teljes filmidőt negyedeli, s különféle – bár azonos láncre felvezető – történettel tölti ki. Ezek többnyire jól sikerülnek, hiszen itt feltehető, hogy a történet tömör legyen, s legyen történet. Ha lehet, legyen csattanó, még akkor is, ha ez elharapott, elsőre nem is csattanónak tűnő megoldás. Az is fontos, hogy a szereplők karakteresek legyenek, kijátsszák az idő teljes terjedelmét. Pörögjön-forogjon a mű.

A vezérlánc itt a taxi. Az elsőben remek páros talál egymásra, Jill Clayburgh és Winona Ryder. Az előbbi elegáns színésznő, a taxislány pedig potenciális sztár. Hogy mi lesz ebből a kalandból...

A következő epizód sem nélkülözi a humort, itt egy endekás bohócból lesz taxisofőr. Meglehetősen béna. De kap egy életre szóló leckét első utasától, aki őt Bronxba szállítja.

A harmadikban Az élet szép felejthetetlen szívembere küzdi át magát az éjszakai Rómán, az utastérben egy halott püspökkel. Ez is jó.

És a negyedik történet a fagyos Helsinkiben zajlik. Az utasok bánatosak, depressziósak és részegek. Okuk van rá.

Bagota /ity Edit

A KISS JÓZSEF KÖNYVKIADÓ AJÁNLATA

Kőszeghy Elemér

Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig

Reprint kiadás

Ára 5800 Ft, 5 példánytól 4930 Ft/példány

Megrendelhető, megvásárolható:

Kiss József Könyvkiadó

1114 Budapest, Kanizsai utca 41.

Telefon/fax: 466-0703

A megrendeléseket postán, utánvétellel teljesítjük, a postaköltséget felszámítjuk.

Nem kell mindig az olvasók zsebébe nyúlni!

A Libri igazgatójának kereskedői ars poeticája

Legutóbbi találkozásunkkor örömmel újságolta Dietrich Tamás, a Libri igazgatója, hogy hosszú, legfeljebb nullszaldót felmutató évek után 1999-ben végre nyereséges esztendőzt zárhat a vállalat, hogy a fejlesztések, köztük az akkoriban megnyitott Könyvpalotával az élen, meghozták az eredményüket.

– *Folytatódik-e a fellendülés? – érdeklődtem mostani beszélgetésünk elején.*

– Elmondhatom, hogy az idei év is nyereségesnek ígérkezik, bár ennek mértéke szerény, a forgalom két-három százalékat teszi ki, messze elmarad tehát attól, amit egy pénzügyi befektető nyereségesnek tart. De számunkra ez biztosítja a továbbfejlődést, hiszen eddigi eredményeinket is szolgáltatásaink révén tudtuk elérni.

– *Mely szolgáltatásokat emelné ki?*

– A törzsvásárlói rendszerünkkel kezdeném, azzal, hogy megbecsüljük, ha valaki visszatérő vevőnk. Működteünk egy könyvkereső zöldszámot. Nem fontos, hogy az érdeklődő nálunk vásárolja meg a kötetet. Mi információt adunk. Hosszú távon megterül, hogy tudják: hozzánk

nyugodtan fordulhatnak. Ehhez nem kell mindig az olvasók zsebébe nyúlni. Nem hoz pénzt a Képes Extra mutatójaként megjelenő újságunk sem. Négy oldalán a Libriről szóló információk szerepelnek, a belsejében pedig könyvekkel kapcsolatos írások vagy hirdetések találhatók. A Könyvpalotában Budapest egyik legolcsóbb internetes kávézóját ugyancsak mi működtetjük, ami megint veszteséget termel, de odavonzza az embereket. Ugyanígy az évi ötszáz, könyvesboltokban megtartott rendezvényünk, a dedikálásoktól a kiállításokig és hangversenyekig, mind-mind arra irányítják rá az emberek figyelmét, hogy adott esetben ne egy használhatatlan tárgyat, hanem egy hasznos könyvet ajándékozzanak.

– *Hogyan lépnek tovább?*

– Szerződést még nem kötöttünk, de tárgyalásokat folytatunk, úgyhogy jövőre biztosan néhány jelentős üzlettel gyarapodunk. Továbbra is meggyőződésünk, hogy a könyvszakma fejlődés előtt áll. Ha nő a GDP, akkor a reáljövedelem is emelkedik, vagyis biztosan számíthatunk arra, hogy több könyvet fognak vásárolni.

– *Miből gondolja, hogy könyvre is jut, hogy az esetleges többletből nem a meglévő megélhetési gondokat enyhítik?*

– Nagyon sokat javult az elmúlt években a kínálat, sok jó kiadvánnyal rukkolnak elő a kiadók. A magyar szerzők és a magyar alkotások rendszeresen szerepelnek a siker-könyvlistákon.

– *Egy-egy bolt megnyitása mekkora lendületet ad a vállalatnak?*

– Attól függ, hogy mekkora az új bolt, de mondjuk a Könyvpalota lényeges változást hozott a budapesti könyvkereskedelemben. Egyrészt az ország legnagyobb könyvesboltja nyílt meg, másrészt vonzó berendezésével, a mozgólépcső és a légkondicionálás nyújtotta kényelemmel fölveheti a versenyt bármely más kereskedelmi egységgel. És akkor még nem beszéltem a könyvek óriási választékáról, ami biztosíték arra, hogy aki betalál oda, vásárolni is fog.

– *Teljességgel jelen van a Könyvpalotában a hazai kínálat?*

– A teljességet lehetetlen elérni és fölösleges is. Attól, hogy kiadnak egy könyvet, nem biztos, hogy a kötet eladható. Nem kevesen magánkiadásban megjelentetik azt, amit életük fő művének gondolnak. Én nem akarom kritizálni az efféle kezdeményezéseket, mert a könyvet az olvasók minősítik. Akkor sem szólok, ha öt vevő jelentkezik. Sokszor azonban egy darabot sem lehet eladni valamely kiadványból.

– *Legutóbb azt mondta, a jövő dönti el, meg tud-e élni egymás mellett két olyan nagy áruház, mint a Fókusz és a Könyvpalota. Mi lett az eredmény?*

– Nem tisztem, hogy a Fókuszról nyilatkozzam, de úgy érzem, hogy továbbra is meg tudnak élni, a forgalmuk nem csökkent. S hogy mellettük működik egy félmilliárdos bevételt hozó másik nagy bolt, azzal nyert a könyvszakma, nyert a vásárló.

– *Az ÁKV utóadaként nem törekednek nagykereskedelmi babérokra?*

– A saját bolthálózatunknak vagyunk a nagykereskedője, természetesen nem küldünk el senkit, aki nálunk akar vásárolni, de ez elenyésző része a for-

galmunknak. A mi raktárunk kapacitása a saját boltjaink el látására és a tervezett fejlesztésekre méretezett.

– *Törlik-e a fejüket azon, hogy vidéken is terjeszkednek?*

– Sok mindenben gondolkozunk, de ez mind az üzleti terv része, nehéz róla nyilatkozni. Mivel hiszünk a könyvszakma jövőjében, nem feledkezünk el arról, hogy Budapesten és vonzáskörzetében kevesebb mint egyharmada él a lakosságnak. Természetesen meg kell próbálni a kétharmadot is kiszolgálni. Az első lépést megtettük az internetes könyvesbolt működtetésével. A hálón nemcsak színvonalasan széles választékot nyújtunk, hanem plusz információt is szolgáltatunk. Kulturális eseményekről szóló tájékoztatóhoz kapcsoljuk a megfelelő könyvet, híres emberek mondják el, hogy nekik melyek a kedvenc olvasmányaik. Bele lehet olvasni egy-egy könyvbe, tíz-tizenöt oldal alapján bárki eldöntheti, hogy érdeklí-e a kötet. Különböző ajánlatokat adunk, íróportrékat teszünk közzé. Ezzel persze nem érjük el a teljes vidéket. Egyik konkurensünk mondta, hogy az internetes bolt forgalma sokára fogja elérni a hálózata legkisebb könyvüzletét. Ez igaz. Hentente pár százezer forintot költenek el az emberek a webboltunkban, de ahogy a karácsony közeledik, gondolom, itt is nő majd a bevétel. Ám ez nem fogja megrengetni a magyar könyvkereskedelmet. Ne feledjük, Amerikában is csak a teljes bevétel öt százaléka tehető a netes árusítás. Tavaly 33 milliárdos volt az éves magyar könyvforgalom. Azt hiszem, ennek 1,6 milliárdra tehető öt százalékaival mi is megelégednénk az új kereskedelmi ágban. Visszatérve az alapkérdésre: nyitottak vagyunk a vidék felé, de mindig átgondolt koncepcióval dolgozunk. Kicsi annak az esélye, hogy egy-egy bolttal jelentkezünk az ország bizonyos térségeiben.

Mátraházi Zsuzsa

Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése

Alapítva: 1795-ben

1073 Budapest, Kertész u. 41. I/4.
Telefon: 343-2540, Fax: 343-2541
Levél cím: 1367 Budapest, Pf.: 130
E-mail: mkke@mail.datanet.hu

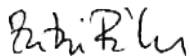
Kedves Kollégák!

Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatósága Vizsgálati Főosztálya 2000. augusztus 29-én kelt levelében hivatalosan arra kért, tájékoztassam a könyvkereskedelemmel is foglalkozó cégeket, hogy **Adolf Hitler: Harcom (Mein Kampf)** című művének magyar nyelvű kiadása törvénytelen. A Fővárosi Bíróság, valamint a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint másodfokú bíróság a kiadvány nyilvános közlését **megtiltotta**.

Az ORFK illetékese, dr. Tamics Gábor rendőr alezredes úr levelében jelezte, hogy a Mónus Áron által az Interseas Editions Kiadó gondozásában korábban kiadott könyv most újra megjelent a könyvpiacra. Nyomatékosan szeretném tehát felhívni szíves figyelmüket, hogy a fenti kiadvány **terjesztése törvénybe ütközik**.

Budapest, 2000. szeptember 6.

Őszinte tisztelettel:

Zentai Péter László
igazgató

Lira és Lant RT.

A legnagyobb választék A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN

Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

SZAKKÖNYVÁRUHÁZAK
Infotéka Könyvesbolt
1088 Budapest, Rákóczi út 27/b
Telefon/fax: 338-2739
E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu

Iskolacentrum
1051 Budapest, Október 6. u. 9.
Telefon: 332-5595
Fax: 311-1876

Mediprint Könyvesbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
Telefon: 317-4948, fax: 484-0023
E-mail: mediprint@lira.hu

Műszaki Könyvruház
1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.
Hermész Díjas Könyvesbolt
Telefon: 342-0353
Fax: 342-1317

E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu
Technika Könyvesbolt
1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
Telefon/fax: 466-7008

MINDEN AMI ZENE
Kodály Zoltán Zeneműbolt,
Antikvárium és Hangszerbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
Telefon/fax: 317-3347

E-mail: kodaly@lira.hu
Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt
Hermész Díjas zenemű- és könyvesbolt
1052 Budapest, Szervita tér 5.
Telefon: 318-3312,
fax: 318-3500
E-mail: rozsavolgyi@lira.hu

MAGVETŐ HÁLÓZAT
3300 Eger

Bajcsy-Zs. u. 2.
Telefon/fax: 36/312-039

9021 Győr
Arany János u. 3.
Telefon/fax: 96/319-760

2000 Szentendre
Fő tér 5.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon/fax: 26/311-245

3900 Szerencs
Rákóczi út 82.
Telefon: 60/306-791,
fax: 47/362-631

fókusz
könyvruház

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

1072 Budapest, Rákóczi út 14.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon: 268-1103,
fax: 267-9789

E-mail: fokuszbudapest@lira.hu
4026 Debrecen
Hunyadi u. 8-10.

Hermész Díjas Könyvesbolt
Telefon: 52/ 322-237
Fax: 52/416-091

E-mail: fokuszbudapest@lira.hu
3530 Miskolc
Széchenyi u. 7.

Telefon/fax: 46/348-496
E-mail: fokuszbudapest@lira.hu
7620 Pécs

Jókai u. 25.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon: 72/312-825,
fax: 72/314-988

E-mail: fokuszbudapest@lira.hu
6720 Szeged
Tisza L. krt. 34.

Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon/fax: 62/420-624
E-mail: fokuszbudapest@lira.hu

fókuszonline
könyvruház
www.fokuszonline.hu
e-mail: info@fokuszonline.hu
kék szám: 06-40-FOKUSZ (365879)

Munkát keres

Sokéves kiadói,
szervezői,
szerkesztői
gyakorlattal
munkát vállalok.
(Számlával is.)

06/30/9/614-378

Bodor Pállal

beszélget

Nádor Tamás

Legtehetetlenebb, de legtevékenyebb, legizgágább napjaiban is fűtőanyaga volt a kétségbeeséssel elegyített remény, és ki nem merülő energiaforrása, örökös mozgatórugója ma is a keserves rezignáció. A sötétség előrejelzése, a világosságörzés nem eltökéltsége tehát, hanem veleszületett hajlam, amely egy életen át képes sodorni az igazságkeresés mániákusát. Hitek és hisztériák közegében, ha gyakran vesztét érezve is, az ilyen ember voltaképp gyermeki lélekkel jár-ke. Tűzálló mimóza – mondhatnánk róla ironikus szeretettel.

– *Amióta világ a világ, de ki-vált a huszadik században főként azok tudtak messzire látni, akik térségek, kultúrák mezsgyéjén éltek, ha úgy tetszik: határhelyzetben. Milyen a nézőpontja, milyen magaslesről, miféle periszkópon át figyel a dolgokat?*

– Magyarországra költözése-míg a romániai magyarsággyűlölet fűtött fel bizonyossággal és félelemmel. Furcsa identitástudat... Ez hozott cselekvő egyensúlyba. Lelkesen, egyértelműen magyar lehettem, mert azzal a gyűlölettel szemben nem volt épp karrier magyarnak lenni. Vér szerint egyébként keverék vagyok, amivel nem hivalkodom, de amit nem is tagadok. S eszembe se jutna emlegetni, ha mindenki fűtүүлne a származásomra. Ám határhelyzetem nem senki földje volt, hanem háború. Lövészárók, orgonaszó. Abban a tudatban élek, írok, hogy halottaim helyett is figyelem azt a keskeny sávnyi történelmet, amennyit látnom adatik. Kamaszkorom első erős gyásza piarista osztálytársam, Gáspár Oszkár halála volt. Amikor Románia fordulata után félő volt, hogy városunkat, Temesvárt a németek megostromolják, ő kiment a virtuális frontra, zsebében pisztollyal: harcolni a hitleri sereg ellen. A város garnizonja beásta magát védelemre, elkapta a veresszőke, románul rosszul beszélő, fegyveres Oszit (magas, erős kamasz

volt), kémnek nyilvánította, le-tartóztatta azzal, hogy amint a szovjet csapatok megérkeznek, átadják nekik. Az iskolánkban működő illegális sejt „titkára” a ma világhírű zeneszerző, Kurtág György volt. Saroknyira lakott tőlem, ennyi esélyem van a halhatatlanságra. Amint az oroszok bejöttek, Gyuri el-jutott a szovjet katonai parancsnokhoz, az motorkerékpáros járórt menesztett a városvédőkhoz. Elkésett: Oszit már föbe lötték. Néha töprengek: Kurtág megannyi in memoriam műve közül melyikben emlékezik egy futam, egy sejtelem Gáspár Oszkára... Periszkóp? Az enyém olykor sírokból fúrja föl magát, körülte-kíteni. Deák Tamás is iskola-társam volt, barátom. E remek, szigorú író Budapesten halt meg. Annak idején nekrológban búcsúztattam. A napokban kézbe vettem Tamás kedves Máraijának utolsó naplóját. Egy 1984-es bejegyzésben olvasom: „Kitűnő bemutató egy Borges-kötetben, melyet magyar nyelven adtak közzé mostanában Bukarestben. Írója, Deák (nem ismerem) meg-állapítja, hogy Borges nem igazi misztikus, csak misztifikál. Ez igaz. Máskülönben is magas szintű ez a tanulmány, egy fiatal nemzedék biztató jeladása”. Deák Tamás még élt, amikor Márai fölfigyelt rá. Márai túlélte Tamást (és Borgest): ők 1986-ban haltak meg, Márai 1989-ben lett öngyilkos. Aki-

nek a halál nem mond semmit, annak az élet is semmit-mondó... Talán a félelem és a mindenáron valahová, vala-likhez tartozás szenvedélyes, vacogó vágya tett gyógyítha-tatlanul baloldalivá. Együttér-zésem azokkal, akik kilátástalannak tetsző szegénységben, fájdalomban, megalázottságban és méltóságban élnek, na-iv rajongóvá tett. Ma már tudni vélem, az emberiség halálos betegségei – kegyetlenség, éh-ség, fegyver, zsarnokság stb. – gyógyíthatatlanok. A jó csak az, hogy ebbe sosem nyug-szunk bele. Mindig ahhoz áll-tam közelebb, akit az erőseb-bek szidtak. Tehát sosem tar-toztam a többséghez. Törésvo-nalon álltam...

– *Úgy alakult, vagy talán ak-ként intézte, hogy a legeriferiáli-sabb időkben is a történészek met-széspontján tartózkodjék. Ilyen iz-gága ember, netán a kívülrállást ennyire nem bírta erkölcsi érzék-el, vagy – gyomorral?*

– Valójában túlbuzgó, stré-ber, hiú fráter vagyok, szaka-datlanul gyötört a cselekvési kényszer. Kirívó jel: mindig azt hittem, tudom, mit, ho-gyan kell tenni. Most immár a harmadik kormányt bírálom. Mindenkor azt, amelyik éppen kormányoz. Persze, a jobbol-dali kormányok nem vették észre, amikor a baloldali kor-mányt bíráltam. Élesebben, mint a mait, mert jobban szur-koltam neki.

– *Rendjén valónak tartja-e, hogy kitűnő stilisztaként szépiroí tebet-ségét néhány alapműbe sűrítette? Nem volt-e tékozlás tengernyi publicisztikát írnia?*

– 1985 és 1990 között közölt Diurnus-jegyzeteimet rostál-gatom. Egy tisztos válogatás három kötetnyi lenne. Egyelő-re egyet készítek el. A kérdés lényegét megkerülöm: már nemigen érdemes szembenéz-nem azzal, ami elmúlt. Van, aki szerint ez a készülő kötet a főművem. A kérdése mögött bujkáló állításban mégis igaza van. A legutóbbi sűrű évtizedben vagy ötezer írást adtam közre. Főként publicisztikát. Szépprózát szinte semmit. Il-lés Endre ösztökélésére fejez-

tem be, raktam össze *Hogyan kell kastélyt építeni* című köte-tet. Három kisregényt. Pró-zát többé nem írtam. Verset (egy kivételével) 1983 óta nem adtam ki a kezemből. De úgy hiszem, senki sem vesztített semmit. Mindabból, amit ír-tam, talán csak a *Svájci villa* és az *Apám könyve* ért valamit. A Svájci villát kiadta az Argu-mentum a tavalyi frankfurti könyvvásárra, majd a berlini Oberbaum is. Ezek visszhang-járól a magyar sajtó egy szót sem írt. Ám talán kárpótol esszészertű, (majdnem) újság-írás-tankönyvem, *A kíváncsi-ság mestersége* szakmai sikere. Meg az Apám könyve három kiadása. Eredetileg festőnek készültem. Ma már tudom, jobb író vagyok, mint amilyen festő lennék. De ezzel nem mondtam semmit. Hiszen fes-tőnek nagyon rossz lettem volna...

– *Keserű alaphangon szól leg-több újabb írása is, bár a régiek szigora sem nélkülözte a sötét hát-teret. Úgy érzi, végképp elszalasz-tottuk a magyar história egyik nagy esélyét, vagy csupán mi nem látunk túl a homályló horizonton?*

– Barátaim és ellenségeim szerint mindig fantaszta voltam. De ahhoz nem eléggé – mondom én –, hogy optimista legyek. Diurnus-rovatom a de-mokratikus, gazdaságilag is re-alistább, értékelvű, a nemzet lelki, érzelmi kincseit is ápoló viláért küzdött. Most figye-lem a könyörtelen politikai és gazdasági harácsot – ez jég-hideg, idegen világ. Ebben a nemzeti érzés csak egy rideg, nyomuló gép fűtőanyaga, ben-zinje. A magyarság egészségi állapota, önbizalma, életfor-mája, szórakozásának színké-pe, a kultúra, amelyet tömeg-méreteken fogyaszt, indula-tai, fájdalmai, hiányai mind-mind azt mondják: belátható történelmi időn belül a szélső-jobboldali populizmusnak van nagy esélye. Jómagam öreg, fá-radt és szomorú vagyok: passzív alanya a történelem-nek. Korábban sem voltam több vagy más, csak becsap-tam magam. Most már meg sem próbálom.

Erich Kästner: Fabian

Egy moralista regénye

Az általában gyerekíróként számon tartott, aranyos humorú Erich Kästner előbb természetesen felnőtteknek szóló prózát (és verseket) írt. Olyan pályatársakkal együtt képviselte az „új tárgyilagosság” irányzatát, mint a történelmi műveiről nevezetes Feuchtwanger, a Monarchia romlásának krónikása, Joseph Roth, vagy (a közülük legnagyobb sikerű) Erich Maria Remarque, a Nyugaton a helyzet változatlan szerzője.

A baloldali felfogású Kästner-től most az a – harmincas évek

elején írt – regény jelent meg magyarul ismét, amelyet annak idején Szerb Antal újfrívóltnak titulált. Egyszersmind azt jegyezte meg róla, hogy „hőse, a kedvesen körvonal nélküli Fabian az élet értelmét keresi. Minthogy csodálatos módon... nem nagyon étvágygerjesztő éjszakai szerelmek hangjai mellett keresi, nem egészen meglepő, hogy nem találja”.

A gunyoros oldalgás mai szemmel nézve inkább az akkori berlini életérzést tükröző, erkölcsileg és formailag is laza mű egyik részére vonatkozik. Vannak azonban bensőséges, majdnem szentimentális epizódjai is. Bennük a szeretetvágyó, meghatóan gyöngéd alko-

tó humanizmusa győz a zúrvaros viszonyok hullámverésében evickelő reklámújságíró léhábbré nézetei, könnyelmű rögtönzése fölé. Éjszakai figurái sem papiros-ízűek. Mind a valóban szabados félvilági nők, mind a társaságukban forgolódo entellektüelek jópofáskodása, önriszálása, szövegelése hitteles: csak úgy árasztja a feszültségekkel terhes korszak nyomasztó légkörét – és ez nem kis teljesítménynek látszik, visszakéteztve háromnegyed évszázad távlatából...

Politikára is kiter a gyorsan pergő cselekményben az író, miközben persze mindenekelőtt a társadalmi erkölcsökről váltanak szereplői magvas filo-

zófiai eszmecseréket. Emlékezetes az az utcai jelenet, melyben egy kommunista és egy náci lövöldöz egymásra, egyként kiváltva az őket később kezelésben részesítő orvos mélységes lenézését. Se szeri, se száma a regényben a kielezett helyzeteknek, szellemes aforizmáknak, helyretételeknek. A groteszkül hősiesnek mondható végkimenetel sem nélkülözi a csattanót. Azt példázza, hogy a humánus segítőkészség csak akkor ér valamit, ha nem önzéses módon próbáljuk a mindenkori rászorulókat ügyeit magunkévá tenni.

(iszlai)

Európa Könyvkiadó, 261 old., 1200 Ft

Tehát: mi is vár ránk? Soroljuk mindazt, ami jó! A nemzeti különállások elsorvadása. A faji, etnikai gyűlölködések ellehetetlenülése, határok átjárhatósága.

Multikulturalizmus.

Valamiféle globális nyelv kialakulása.

A telekommunikációs forradalom hatására a működő tőke elképesztően gyors helyváltoztatása.

Konvergencia. Azt jelenti, hogy a világ népeinek életmódjában bizonyos konvergencia mutatkozik majd, hasonló módon fölemelkednek egymáshoz. És még sok más csoda és tréfa-móka-kacagás. Boldog ifjú generációk, akik naphosszat interneten kommunikálnak egymással, és a hálón (a virtuális tőke mellett) email-en fantasztikus sebességgel terjed a szeretet, a szolidaritás és a megértés...

Ezzel szemben Viviane Forrester szerint az a realitás, hogy a tőke kimondottan taszítja az emberi munkát. Tőke és ember romló viszonya már a jóléti társadalom megbuktatásakor elkezdődött. A jóléti társadalomban magasak voltak az adók (aki sokat keresett, sok adót fizetett), és magasak voltak a szociális juttatások. Minél szegényebb volt valaki, annál többet segített rajta a társadalom. Mára az adók alacsonyak lettek, minél többet keres valaki, annál kevesebbet fizet, a juttatások is alacsonyak: mi-

nél szegényebb valaki, annál kevesebb segítséget kap.

Na már most: a tőkének az az érdeke, hogy karcsúsítson, racionalizáljon, minél olcsóbban termeljen, minél több munkahelyet megszüntessen. Vagy, miután a világ globális; elvigye a munkahelyeket Nyugat-Európából, ahol magasak a bérek, Kambodzsába, a Fű-

pe a dolgozó ember. A gyerek azzal a tudattal szocializálódik, hogy tanul, szakmát, majd munkahelyet szerez, pénzt keres, lakást, kocsi vesz, családot alapít, gyermekeit neveli. Ehhez képest arra van kárhoztatva, hogy sohase legyen munkahelye, egy életen át csak keressen munkahelyet. Mert senki sem mer elé-

fog, elbocsátások hírére azonnal emelkedni kezd. A tévhit alapja, hogy az infláció megfékezésének ára a munkanélküliség, és munkaalkalmak teremtése azonnal inflációt gerjeszt.

Csak hogy ez nem igaz, és az sem, hogy a tévhitek ellen nincs orvosság. Viviane Forrester könyve bestseller, Európa-szerte több százezer ember olvasta. Így van rendjén. Tessek sikoltozni! És polgárjogi meneteleket szervezni a munka elpusztításának terve ellen. Ha kicsit elemezzük a kérdést, kiderül, hogy munkahely és faji diszkrimináció összefügg. Nem kell a marxi terminológiához ragaszkodni: a megnyomorítottak harca emberi méltóságukért és emberhez méltó életükért nem csak „osztályharc” lehet.

Az EU-ban a munkanélküliség harminc év alatt hét százalékról huszonötre emelkedett, és ez a szám csak nőni fog. Világszerte. Míg egyszer az abszolút liberális globális tőke és piac rá nem jön, hogy racionálisan, pragmatikusan ezek az emberek fölöslegesek. A többit tessék végiggondolni.

P.S. Meg vagyok győződve, hogy a globalizáció ma az egyetlen lehetséges út. De arról is, hogy a tőke és a piac szabad mozgását vaskézrel korlátozni kell. Vagy a Globális Világ Szociáldemokrata Pártjának, vagy Jézus Krisztusnak a tanításai alapján, ezt nem tudom, de azt tudom, hogy NEKÜNK!

Kertész Ákos Gazdasági horror 2. rész

löp-szigetekre, Kelet-Timorba, ahol garantáltan alacsonyak a bérek. Így aztán a fejlett világban kialakulnak a városok peremén azok a gettók, ahol a munkától örökre megfosztott emberek élnek, szaporodnak, narkóznak, isznak, gyilkolják egymást, ahol a nyomor és a munkanélküliség, annak hatására a deviáns magatartás, újratermelődik, mert senkinek sem érdeke, hogy a nyomor negyedek gyerekei esélyegyenlőséggel pályázzanak arra a nagyon kevés munkahelyre, amire a globális tőkének még szüksége van: arra ott vannak az elit gyermekei.

Viviane Forrester szörnyű haraggal, publicista indulattal írta a könyvét, és haragja főképp annak a hazugságnak szól, hogy a világ eszményké-

állni, és azt mondani neki, ne keress munkahelyet, mert nincs. Valami más megoldáson gondolkodj!

Forrester szerint a kibernetika a bűnös, és mi, akik fél százada nem figyeltünk föl a veszélyre. Valóban: én a hatvanas évek elején kezdtem kibernetikával, vagyis visszacsatolás által önvezérelt rendszerekkel: AUTOMATIKÁVAL foglalkozni; a szakirodalom java része a negyvenes évek végéről származott. Kibernetika és a komputer házasságából pedig ijesztően fejlett automatika született, melynek hatására a termelésben ma már alig kell munkaerő. És a spekulatív tőke durván munkaellenes (emberellenes); ha híre megy, hogy munkahelyeket teremtettek, a tőzsdeindex zuhanásba

Látható-e már a Látóhatár?

■ Kígyót, békát kiáltottak rá, hogy elriasszanak tőle, s az ellenkezőjét érték el: minél inkább a tiltott gyümölcs hírébe keverték a nyugati magyar irodalmi emigráció folyóiratát, a Látóhatárt (Horváth Béla és Vámos Imre hazatérése után Új Látóhatárként működött tovább), annál kíváncsibbak letünk rá idehaza, s annál inkább vágytunk arra, hogy megköszölhassuk. Jőmagam, akit a fene majd megevett, hogy tudjam, írtak-e benne a könyveimről bármikor bármit, akár jót, akár rosszat, erről sose győződhettem meg, hiszen a folyóiratot sokáig messziről se láthatam, de szó szerint: könyvtárak tárlójában nem volt kitéve, lévén „zárolt anyag”, megrendelni, megvenni nem lehetett, sőt, azt se vették jó néven, ha az ember egyáltalán kérdezősködött felőle. Pedig lett volna mit kérdezni: például azt, ha ez az orgánus tényleg mindig, mindenről hazudik, s ha mindenki, aki ebben publikál, tényleg aljas hazaáruló, s a tehetségét (már ha egyáltalán volt neki) odakint elvesztette, s pusztán azért jelenhet meg, mert „az imperialisták zsoldosa”: akkor miért kell annyira félni attól, hogy elolvassuk? Úgy se tudna hatni ránk ilyen silányság. De persze se alkalom, se bátorság nem volt hozzá, hogy efféléket bármikor megkérdézzünk. Éppígy nem lehetett szó arról, hogy a Látóhatárt illetően (legalábbis a nyolcvanas évekig) bármilyen differenciálás érződjék az ítéletekben, hogy Jászi Oszkár vagy Szabó Zoltán, vagy Cs. Szabó László publikációinak, ha másért nem, a múltjuk kedvéért némi megbecsülés adassék. Hogyisne, hiszen a múltjuk is átok alatt állt, sem a polgári radikalizmusnak, sem a plebejusdemokrata népiségnek, sem az antifaszizmusnak nem volt igazán becsülete. Akadtak persze a pártállami időben is kivéte-

lek, akiknek mégis szabad volt megismerkedni a folyóirat tartalmával. Ha kultúrpolitikusok beszédeihez kellett „anyagot”, szidalomhoz való citátumot keresni a lapban, még a kisebb kulik is hozzájuthattak egy-egy számhoz. Ennek köszönhettem, hogy egyszer már majdnem-majdnem szerezni tudtam egy darab Látóhatárt. Volt egy (akkor még) barátomnak számítót, civilben ifjú költő, aki főállásban a minisztériumban dolgozott. Mint pályakezdő poéták, össze-összejártunk, s egy ízben, mikor beállítottam hozzá, parányi szobájának padlója telis-teli volt spárgával összekötött folyóirat-csomagokkal. Azt hittem, költözni készül, de csak selejtezett, hogy szabad helyet nyerjen a könyvespolcán. Tessék, bökött az egyik halomra, ami kell, viheted. Vastag és poros helytörténeti közlönyöket dobáltam félre unottan, mígnem egyszerű csak – a szememnek se akartam hinni! – előbukkant közülük a Látóhatár egyik száma. Mohón olvasni kezdtem, túlságosan csendben voltam, s ez gyanús lett. Mit találtál, lépett mögém a házigazda, aztán kirántotta a kezemből a folyóiratot. Na ne, ezt nem, ez tévedésből volt itt, kiabálta. Bambán néztem rá, a szemetesnek bezzeg odaadta volna, én pedig mégsem vihetem el? Némán a borítón látható, kézzel írt megjegyzésre bökött: „M. et.-nak küldi Kissné”. Hogy az „M et.” nem más, mint ő, kitaláltam, de hogy „Kissné” kicsoda, nem sejthetem: egy biztos, félt tőle. Még jó, hogy megtaláltad, mondta házigazdám némileg lehiggadva, ezt vissza kell küldenem, ha nem tudok elszámolni vele, végem van...

Ez a história arról ötlött eszembe, hogy elolvastam Borbándi Gyula *Nem éltünk hiába* című krónikáját a Látóhatár történetéről, melynek első perctől a legutolsóig valami-

lyen minőségben mindig munkatársa, de leginkább folyamatos spiritusz rektora volt. „Életem – folyóiratban elbeszélve” – méltán lehetne ilyen alcíme is a könyvnek, amely a memoárirodalomnak egy egészen sajátos változatát képviseli. A Látóhatár ugyanis Borbándinak és barátainak, munkatársainak az egész emigrációs életét megszervezte, meghatározta a dolgok fontosságai sorrendjét, beszüntöztette napjaikat, magának követelte energiájukat. Borbándit joggal feszíthetné a büszkeség, de ez az ember őszintén, meggyőződéssel szerény, s amit ír, egyebek közt ettől halhatatlanul rokonszenves. Más kérdés, hogy választott elbeszélési módja meglehetősen monoton: számra-száma ismerteti a létrehozás anyagi, szellemi gondjait, s aztán a publikációk egymondatos jellemzése következik. Így az olvasó, mármint, aki a határon innen élte át, tilalom alatt, a négy évtizedet, legfeljebb becsületszóra hiszi el a szerzőnek, hogy a folyóirat fantasztikus kincsesára volt a szellemi és irodalmi értékeknek, de meg nem győződhet róla. A nevek hallatán szívesen hiszünk, de mégis, az évtizedek alatt fölgyúlt kíváncsiság kielégítéséhez több és más kellene. Minél beljebb hatoltam Borbándi Gyula könyvébe, annál erősebben sajnáltam, hogy nincs egy második, kiegészítő kötete is, egy antológia a lap terméséből, amelyből bepótolhatnánk a veszteségünket, ahonnét végre megtudnánk, milyen volt Kovács Imrénének a Rajk-perről szóló regénye, mit írt a zenéről Veress Sándor, mit rejtenek Kerényi Károly naplójegyzetei, mit írt Hatvány Bertalan Ázsiáról, olvashatnánk Szabó Zoltán esszé-sorozatát Orwellről, Madariagáról, Bertrand Russellről, Jászi Oszkár egyenesen ide szánt tanulmányait, Major Róbert, Polányi Mihály, Arthur Koestler írásait, és a verseket, novellákat, emlékeztetéseket, melyekről – ma már – deklaráljuk, hogy az egységes magyar irodalom részei, csak éppen nem ismerjük őket. Az is roppant fájdal-

mas, hogy bár a nagy munka el van végezve, Czizány Lóránt és maga a szerző Münchenben már megjelentették a folyóirat repertóriumát, itt, ahol nagyon is helye volna, hiányzik. Borbándi könyvéből az is kiderül, hogy az Új Látóhatár belső arányai az évtizedek során erősen megváltoztak, zömmel politikai jellege háttérbe szorult és erőteljesebb lett a szépirodalmi anyag. Ez az áttételes tükrözése az emigráció életének, élményeinek már csak szociológiai szempontból is fontos lehetne számunkra, nem is beszélve az élményről, amit a művek adhattak volna. S ha már – feltételezem, anyagi okokból – nem születhetett meg egy ilyen kiegészítő antológia, legalább a szöveg apróbb pontatlanságait kellett volna még gondosabban kigyomlálni. Intő jele az emigráció ügyeiben való tájékozatlanságnak, amit az 1994-es Irodalmi Lexikon művelt, ahol Borsos Sándor nevét lezserül Istvánná torzították. De épp ezért bosszantó, ha Borbándinál meg „Huszthy” Tamásként szerepel Huszty Tamás, vagy ha a szerző azt állítja, hogy csakis az 1933 és 1944 közt létezett Láthatár létezett ezen a néven, holott Rubin László 1927-es Láthatár című folyóirata, rövid élete ellenére is a legkiválóbb progresszív orgánusok egyike volt, messze különb a hat évvel későbbi „névrokonnál”. Mindezt nem volna érdemes felróni, ha Borbándi Gyula munkája, a nyugati emigráció életének egy fontos fejezeteként, nem volna megkerülhetetlen alapmű. Legfeljebb azt sajnálhatjuk, hogy még mindig nem igazán látható az oly sokáig láthatatlan Új Látóhatár.

*Borbándi Gyula:
Nem éltünk hiába
Európa, Bp., 2000,
601 old., 2700 Ft*

Írófaggató

Nádra Valéria megkérdezte

Almási Miklóst

Almási Miklós egyetemi tanár, akadémiai rendes tag, filozófus, tizenöt könyv szerzője, melyekben túlnyomórészt esztétikával, drámaelmélettel és művészetfilozófiával foglalkozik, pár éve havi rendszerességgel csakis pénzügyekről ír a Kritika című folyóiratban, ahol Trendek, tények tőzsdék címmel önálló rovata van. Mindebből egyenesen következik, hogy Almási Miklós a meglepetések, a meglepő ellentétek embere. Ha pályafutásának egészét tekintjük, a kép akkor se más.

– Ön előbb volt egyetemi adjunktus, (mint a Lukács-iskola neveltje) és ezt követően kellett az ötvenes évek vége felé középiskolában tanítania. Tulajdonképp miért büntették?

– Mert Lukács-tanítvány voltam, mesterem pedig miniszter a forradalomban. És persze „véletlenül” egy pisztolyt is találtak egyetemi szobámban: egy kívülről szépen rongyokba csomagolt, olajozott, megpuolt 7.62-es TT pisztolyt. A nyomozó őrnagy azt mondta, ezen látszik, hogy nemrég használták. Amikor megnéztem a csövet, az belülről „vak” volt a fekete rozsdától. Akkor már tudtam, hogy ők tették oda és örülhettem, hogy elkerültem a sítet.

– Első könyve, az 1962-es *A modern dráma útján, hírnévalapozó tudományos bestseller lett – a folytatásra, a következő könyvre mégis hosszú éveket kellett várni. Ez még mindig egyfajta „politikai mosolyszünet” volt?*

– Ha volt, nem volt hosszú: 1966-ban, 1967-ben – egy-egy nagyobb tanulmánykötetem jött ki, aztán 1969-ben a drámakönyv egésze. Mert az úgy volt, hogy az első könyvet a kiadó csak töredékben vállalta: az utolsó három fejezetet. A teljes szöveg aztán az „olvadás” idején jelent meg. Igazán fontosnak az 1971-es *A látszat valósága* című könyvemet tartom, ez annak a jelenségnek filozófiai leírása volt, amit ma virtuális világnak nevezünk, hogy látszólagos dolgok nem képzelmenyek, hanem jobban kormányozzák a világot, mint a kézzelfogható „valós” tárgyak-dolgok-törvények. Ez aztán több nyelven is megjelent, voltaképp újra kellett volna írnom, hogy beletaláljak a mai olvasó lelkébe: igazi madáryelvű dolgozat volt. Azóta megtanultam emberi nyelven írni. Gondolati tartalmát azonban sajnálom: eltűnt a placcról.

– Később, már a hetvenes években generációk sora járt az egyetemen az Ön titkos szemináriumaira, s ettől többé-kevésbé ellenzéki híreben állt – ugyanakkor (lásd meglepetések) publikációi és közszereplései a rendszer meghecsült (két József Attila-díjjal elismert) értelmiségjének mutatták. Hogyan vált a borotvaélen táncolás mesterévé?

– Tetszett az a „kint is vagyok, bent is vagyok” állapot, amiért azért nap mint nap meg kellett harcolni. A „bent” azt jelentette, hogy tudtam segíteni néhány szakmatársamon, a „kint” azt, hogy „tilosban” is tudtam vadászni gondolatokat, tanítványokat, trendeket. Valaki azt mondta egyszer, hogy abban a rendszerben mindenkinek volt egy bizonyos felső limitje, ameddig el lehetett szellemi (politikai) bátorsággal. Én ezt

nyomkodtam egy kicsit feljebb, kiejebb vagy mit tudom én, merre. Amerika-könyvem – (Rezgésszámok, 1974-ből) egy generáció számára nyitott ablakot az akkor még rejtett világra, máig találkozik olvasóimmal, akik persze már jóval többet tudnak Amerikáról, mint akkor én, s boldogan emlékeznek: onnan lettek kíváncsiak arra, ami ott történik. A könyvben egy csomó eretnek dolog szerepelt, – ezért aztán két évig feküdt a kiadónál, ám végül is megjelent. Szóval ilyen csi-ki-csuki játék volt ez. De bevallom: nem voltam ellenzéki.

– Felsorolni is nehéz volna, hány bizottságnak, szervezetnek, testületnek a tagja, sőt – ez sem gyakori – máig sem érzi „dehonesztálónak”, hogy rövid színikritikát írjon egy éppen most futó előadásról. Mindenképpen a véleményformáló, befolyásos értelmiség tagja. De mint ilyennek, „van-e bármilyen lehetőség, hogy „felesleges tudományokkal” (filozófia, esztétika stb.) foglalkozók jövőjét (vagy jelenét) befolyásolja? Nem tanácsolja-e tanítványainak, hogy keressenek másik hivatást?

– A tanítás a nagy szenvedély, mit szenvedély, szerelem. Azt szeretem a legjobban, mikor figyelek tekintetek vesznek körül, én meg kicsiholom a fejből azokat a gondolatokat, melyek ott szunnyadnak, de valahogy én is kellek hozzá, hogy megfogalmazódjanak. Szóval: az maga az élő színház (előadóművészet), kockázat (ha nem sikerül egy óra, kikészülök egy hétre), még ma is izgulok minden szeminárium előtt – nem sorolom, versenyláz. (Valamikor válogatott úszó voltam, imádtam a versenyzést, bár majd beledögöltem az izgulásba – hát ez így maradt, másban...) Ha a figyelő szemekben kezd kihunyni a tűz, rádobok még egy lapáttal, ha nem elég, ketővel, amíg újra fel nem paráznál az óra: hát ez az a láz, amiért érdemes élni. Bizottságokban ugyan szerepeltem – szerepelem –, de csak oda megyek, ahol történik valami. Ma már megengedhetem, annak idején meglógtam sokat, fontosabb volt az írás. Egyébként jókat tudok aludni, ha mégis ott kell ülni, aztán meg bosszant az elmaradt melőlehetőség.

A gyerekek. Minden kurzusomat azzal kezdem, hogy miért nem mennek innen máshová, valami jó kereseti lehetőséggel, alkupozícióval rendelkező tisztas pályára? Maradnak. Sőt, olyanok is vannak – filozófiai esztétikán –, akik közgázról, jogról hallgatnak át. Ez a siker, nekem is, meg a remény, hogy a humaniorák nem vesznek azért ki. Igaz, második énemmel, a makrogazdasági kutatásaimmal nekik is tudok mondani valamit. És tudja, miért szeretem ezt? Mert rengeteget tanulok tőlük. Hál’istennek, ők nem is sejtik. De például van a Népszabiban egy ilyen-olyan időközönként folytatódó sorozatom, a „globális generáció” –, amit ott bütykölök, azt nagy hányadában tőlük lesem el, tőlük hallok, a velük töltött idő forgácsaiból rakom össze. Nagyon rossz lenne, ha nem így lenne.

– Életünk a rendszerváltás óta főképp a pénzről szól, akörül forog. De a legtöbb alkotó értelmiségi tehetetlenül, kívülállónként áll ebben a forgatagban. Ön honnan ért a trendekhez, a tőzsdéhez és hogyan nem unt rá erre a merőben más világra?

– Ez a dolog is Amerikában kezdődött, a második hosszabb távollét alatt. Rájöttem, hogy

életünk alakulása a pénzpiacokon, a világ hirtelen megváltozott gazdasági reflexein, az újkapitalizmus szerkezetváltásán múlik. És hogy ezt a váltást valahogy meg kell érteni, ha a jelent-jövőt meg akarjuk érteni. És arra is rájöttem, hogy nem elég nekem megértenem, de valahogy ki kell törni abból a homályból, amit a közgazdasági, szociológiai szaknyelv, fogalmi apparátus, vagy lemaradt elemzőkésztség jelentett, és az emberek számára is ehető formában kell tudni közreadni, mi is történik, hol is élünk, mit várhatnak. Hát ebből a felismerésből születtek a közgazdasági könyveim. Ma már jó néhány fogalom – például „repülő pénzpiac” – bekerült a köznap nyelvhasználatba, a globalizációról szóló könyvem (Üvegolyók, 1998) idehaza elsőként írta le azt a jelenséget, ami körül ma már – talán túlságosan is elkoptatva a fogalmat – táncol a világ.

Meguntam-e? Olyasmire tapintott, amit magam sem merek magamnak bevallani. Egy Caravaggio-kép elemzése, vagy mondjuk olyan probléma, mint érték és tény viselkedése a művészetekben, ma is nagyobb izgalmat kelt bennem, mint egy-egy árfolyammozgás. Mert ott a szellem elevenségével van dolgom, a felfedezés izgalmával. Igen. Még egy ideig tart ez a kirándulás a trendek világába, izgat néhány kérdés, amiről úgy gondolom, nyitott és tán megtalálom a megoldást. Kívülálló vagyok ebben a „második” szakmában, jóval könnyebben tudok mozogni, mint aki benne áll a „mainstream”-ben, hátha sikerül valamit kikapnom. De már érzem a színház-szagot, a csábítás erejét – vissza a művészet/társadalom meleg/lágy világába. Azért az igazi szerelem volt. Úgy értem, ma is az, csak elnyomta valami szél.

– Abogya 180 fokos fordulat volt az esztétikától a pénzvilág felé történt tájékozódásában, számíthatunk-e arra, hogy ismét új területek meghódítására készül?

– Az előbbieken már volt erre a kérdésre némi utalás. De babonás vagyok: arról, amire kinnal-keservvel készülök – nem szeretek beszélni, hátha kidumálom magamból a „spirituszt”, aztán nézhetem. Ha tükörbe nézek, azt mondom magamnak: várok tőled még valamit, különben megöregszel. Ha nem dolgozom, hisztis vagyok, s ha nem találok ki valami újat, deprós leszek, ha meg valami zaftos problémán dolgozom, minden szép és jó. Kábszer-függőséghez hasonlít ez a pszichózis, bár ezerszer igazalmasabb lázas állapot. Egyelőre bírom. Csak legyen hozzá elég spiritusz... Sándor Pál barátom mondta, hogy a tehetség fogycikk – hát azért imádkozom, hogy csak azt ne.

Van-e tökéletes kétnyelvűség?

■ Németh Gábor, műsorvezető: – 100 éve született Julien Green, aki a *Leviathan* című világsiker aratott regénye mellett elsősorban *gigantikus naplójával írta be magát az irodalomtörténetbe. Amerikai szülők gyermekeként született, igazi franciának, Párizsban 1900. szeptember 6-án. Az egzisztenciális szorongás írójának nevezett Green André Gide barátja volt, esztétikájuk közös alapértéke az őszinteség.*

Kovács Iлона, műfordító: – Francia környezetben nőtt föl, a szülei viszont egymás között angolul beszéltek, anyanyelve az angol volt. De maga meséli el, hogy mindig angolul beszélt otthon az édesanyjával, aki kétségbe volt esve, hogy milyen csúnyán beszél a kisfia angolul, mert francia akcentussal beszélte az angol nyelvet, nem ejtette ki a h-t, ahogy a franciák, és nagyon izgult, hogy vajon meg fog-e tanulni valaha is jól, szépen angolul. Ő maga is a franciát érezte alapvető nyelvének, és eleinte csak barbár szavak zuhatagának fogta fel az angolt. Egészen addig, amíg az édesanyja, aki he-

tenként többször felolvasott neki a Bibliából, a King James-változatban, egyszer csak olyan részhez ért, amit felfogott. Életében először megértett egy angol mondatot, és akkor rájött, hogy az angol is egy nyelv, nem csak a francia, és attól kezdve birkózott ezzel a problémával. Van-e tökéletes kétnyelvűség? Azt mondja, hogy nincs, mert másképp érez, másképp gondolkodik és másképp ír, amikor az egyik nyelvről átvált a másikra, és erről neki rengeteg érdekes emléke meg tapasztalata is volt. Szerintem az az egészen különleges őbenne, hogy nincs benne konfliktus. Bizonyos derűvel vált át egyik nyelvből a másikba, teljesen önkéntesen, és valahogy mind a kettőt úgy éli meg, mint aki tudatában van annak, hogy egy képtelen helyzetet él át. De ezt megfigyeli, és erről nagyon érdekes esszéket és eszmefuttatásokat ír.

Kövesdy Zsuzsanna: – *Rendkívül tiszta, klasszikus stílusú író, akire a franciák azt mondják, hogy a legideibb író a francia irodalomban.*

K. I.: – Így van, nagy barátja is volt André Gide-nek, és sok mindenben közös ideáljaik voltak. De inkább Mauriac-kal szótkák egy „családba” sorolni, mint katolikus szellemiségű író. Végül is nem egy tételes valláshoz ragaszkodott ő, hanem a Biblia volt az alapélménye, és regényeiben rengeteg a bibliai hasonlat, az olyan kifejezés, amelyet a Bibliából merített. Például a leghíresebb regénye, a *Leviathan*, eleve egy ótestamentumi szörnyfigurát hoz be a modern regénybe, és nyilvánvalóan egész jelképrendszere a Biblián alapul. Green az egzisztenciális szorongás írója, sőt a klauszrofóbiának; van egy csomó regénye, amely a bezártság élményéről szól. Ilyen az *Adrienne Mesurat*, melynek hősnője állandóan a bezártságtól szenved, és abból nem tud kitérni. A *Leviathan*nak a hősei is mind életcsapdáknak a foglyai, amelyekben szenvednek, de semmiképpen nem tudnak kikeveredni ezekből. Maga a kétnyelvűség, hogy valaki nincs otthon igazán egyik helyen, egyik országban sem, rendkívül nehezen megélhető alapélmény, és rajta kívül tu-

lajdonképpen nem tudnék még olyan írókat mondani, akinél ez nem tükröződik a stílusban. Akár azt vesszük, hogy Elias Canetti, aki bulgáriai szefarád zsidó családból származott, és angolul éppolyan jól tudott, mint németül, és aztán németül lett az osztály irodalom Nobel-díjas klasszikusa, és aki megírja ennek a borzasztó történetét, ezt a kálváriát a megőrzött nyelvben. Az édesanyjától tanulta a németet, hogy nézett ki egy megszerese, hogy abból klasszikus teljesítményt hozzon ki. Vagy Kafka, aki prágai cseh, de németül író zsidó, vagy Nabokov vagy Joseph Conrad, rengeteg olyan író van, aki egyúttal új életet is kellett hogy kezdjen, mikor egy új nyelvet megtanult. Mert vagy száműzetés vagy hontalanság vagy családtalanság, valami nagyon nagy alapvető konfliktus volt a két- esetleg háromnyelvűsége mögött. Julien Green képes volt olyan klasszikus tisztaságú francia nyelvet létrehozni, amelyik a témáit és a saját kétnyelvűségét nem tükrözi a nyelv szintjén.

(Elhangzott az Irodalmi Újság 2000. szeptember 9-i számában.)

Világjáró magyarok

■ Balázs Attila, műsorvezető: – *Nagy utazók, nagy utazás. Például vitorlás hajóval a Kongón, vagy a fejedelemszerek földjén. Magyar világjárók kalandjai. A kötet 37 híres magyar világjáró módszert kalandos utazását mutatja be. Ázsia, Afrika és Amerika titokzatos tájait ismerhetjük meg. Az utazás forgataga mellett a földrajzi környezet is, a lakosság néprajza, és ízelítőt kapunk az eredeti útleírásokból. Magyar világjárók kalandjai. Felejthetetlen percekét kínál, egyben az oktatásban is kitűnően alkalmazható. Sok minden látható benne a szíri harcstól a kongói szépségen át a pekingi csillagvizsgálóig. Szerzői Horányi Gábor és Pivárcsi István.*

Marton Éva: – *A 18–19. században Európa-szerte, így Magyarországon is megsűrösödik az utazási vágy, részben az őshazakutatás miatt, részben nyelvészeti szempontból. Mennyire függ össze azzal, hogy a 18. században olyan gondolatok jelennek meg, amelyek más nemzetek megismerésére vonatkoznak? A felvilágosodás gondolata ott lehet e mögött a nagy vágy mögött? Aztán a romantika picit befolyásolja?*

Horányi Gábor: – A 19. század elején divattá válik az utazás. Talán Kőrösi Csoma Sándor a meghatározó példa. Nagyon sokan

úgy indulnak útra, hogy őt követik. A reformkori tudományos hevíletben méltó követői akarnak lenni. Ez az emberiségnek egy nagyon nyitott és kíváncsi korszaka volt, amikor egy olyan ember, mint Kőrösi Csoma Sándor, befogadó módon közeledett egy egészen más kultúrához.

M. É.: – *Azok tebetik meg ezeket az utazásokat, akiknek az anyagi helyzete megengedi. Mennyire találkozik a két dolog, a tudományos igény és ez a „megtehetőőség”?*

H. G.: – Kőrösi Csoma Sándor például hihetetlenül szegény volt. De az ilyen üres zsebbel történő utazásnak is mindig megvolt a hagyománya és a divatja.

M. É.: – *Volt rá mecenatúra?*

H. G.: – Nem feltétlenül. Kőrösi Csoma kötött egyébként megállapodásokat, támogatták őt az angolok, de nem ez volt a meghatározó. A másik kategória: a vagyoni-sabbak, nagyon sokan vadászni indultak el. Széchényit és Almásit is említhetném. Ugyanakkor benne volt a közgondolkodásban, hogy tenni kell valamit a nemzetért. Olyan alkalmat teremtett az utazás, amikor egyszerre lehetett az úri passziót gyakorolni és a nemzet ügyét szolgálni azzal, hogy a vadászkompanya mellé tu-

dományos kutatókat szerveztek, tehát lehetővé tették az expedícióhoz való csatlakozásukat. Utána az expedíció eredményeit megjelentették. Hihetetlenül értékes, minden részletre kiterjedő, sok kötetes könyvekről van szó, amelyek az antikváriumok ritkaságai. Az az mindenre kiterjedő figyelem, az az aprólékosság, amely egy-egy ilyen expedíció útjára jellemző volt, az csodálatra méltó. Gyűjteményeket hoztak haza, a gyűjtés hozzátartozott a munkához, amelynek van olyan oldala, amit ma már másképp látunk. Stein Aurél példáját, a tunhuangi templombarlangokat veszem, s az onnan elszállított felbecsülhetetlen értékű papírtekerceket. Amikor a kínai udvar elkezdte a leletmentést és a Peking felé vezető úton a tekercek egy része kézen-közön eltűnt, akkor egyszerűen kettétépték a tekerceket, hogy a darabszám meglegyen. Akkor ez az „összegyűjtjük, elvisszük, elraktározzuk, földolgozzuk”-szemlélet volt érvényes és a magyar utazók is kivették ebből a részüket. A természeti kincsekkel hasonló a helyzet. A Tudományos Gyűjtemény 1825-ös egyik számában olvashatunk arról, hogy az utazók milyen vidáman tördelték le a cseppkövet a Baradla-barlangban és hozták ki, és mindenféle megütközés nélkül írják ezt le. Másféle világ volt,

másféle szemlélet, most ezt már másképp dokumentálnak.

M. É.: – *Ma már annyira természetes eljutni a világ legtávolabbi pontjaira. Akkor egyáltalán hogy nézett ki egy utazásnak a megszerzése és a kivitelezése?*

H. G.: – *Egy igazi nagy expedíció hihetetlenül nagy mennyiségű anyagot mozgatott meg, elképesztő előkészületeket igényelt és nagyon precízen meghatározták, hogy mit fognak megfigyelni.*

M. É.: – *Utat szerveztek csak arra, hogy egy bizonyos csillag mozgását megfigyeljék, és hónapokat töltöttek kint.*

H. G.: – *Nagyon izgalmas dolog volt, és tulajdonképpen jellemző. Itt a Hell-Sajnovits-féle útról van szó. Több hónapos utat tettek meg azért, hogy Vardóból megfigyelhessék a Vénusz Nap előtti átvonulását, hogy aztán ebből következtethessenek a Nap-Föld távolságra. Könnyen előfordulhatott volna, hogy borult idő van és akkor hiábavaló volt az út. De talán mégsem hiábavaló, hiszen tudjuk, hogy közben nyelvészeti tanulmányokat folytattak: a finnugor nyelvrokonosság kérdését tulajdonképpen ők támasztották alá. Polihisztorok voltak ezek az emberek. Azt hiszem, hogy ennek a nagyon szép korszaknak ez volt az egyik kiváltsága.*

(Elhangzott az Irodalmi Újság 2000. szeptember 2-i adásában.)

Libri sikerlista

2000. augusztus 25 – szeptember 7.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

1.

Bartus László:
Varga Zoli disszidál
Magánkiadás

2.

Rowling, J. K.:
Harry Potter és az azkabani fogoly
Animus Kiadó

3.

Iskolaválasztás előtt... 2001
Panem

4. Pályaválasztás,
továbbtanulás 2001
Okker Kiadó

5. Rowling, J. K.:
**Harry Potter
és a bölcsék köve**
Animus Kiadó

6. Rowling, J. K.:
**Harry Potter
és a titkok kamrája**
Animus Kiadó

7. Iles, Greg:
Csendes játszma
Generálpress Kiadó

8. Molnár Ferenc:
A Pál utcai fiúk
Móra Ferenc Könyvkiadó

9. Mérei Ferenc –
V. Binét Ágnes:
Ablak-Zsiráf
Móra Ferenc Könyvkiadó

10. Závada Pál:
Jadвига párnája
Magvető Könyvkiadó

11. Esterházy Péter:
Harmonia caelestis
Magvető Könyvkiadó

12. **A kommunizmus
fekete könyve**
Nagyvilág Könyvkiadó

13. Golden, Arthur:
Egy gésa emlékiratai
Trivium Kiadó

14. Hornby, Nick:
Pop, csajok, satöbbi
Európa Könyvkiadó

15. Shakespeare, William:
Öt dráma
Európa Könyvkiadó

16. Fekete István:
Vuk
Móra Ferenc Könyvkiadó

17. Horváth Ilona:
Szakácskönyv
Vince Kiadó

18. Rees-Jones, Trevor-
Johnson, Moira:
A testőr sztorija
Talentum Kiadó

19. Pease, Allan –
Pease, Barbara:
**Miért nem képesek
többfelé figyelni a férfiak,
és miért nem tudnak eliga-
zodni a térképen a nők?**
Fiesta Kiadó

20. Fitzgerald, Scott F.:
Az éj szelíd trónján
Európa Könyvkiadó

KARÁCSONYI KÖNYVVÁSÁR

Nagy példányszámú, színes könyvaján-
ló prospektust jelentet meg az idén is a
**Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülése.**

A nagy könyvterjesztő cégekkel
együttműködésben országos terítésre
kerülő kiadványba

2000. szeptember 25-ig

várja a könyvajánlásokat, hirdetéseket
az MKKE, ahol bővebb információ is
kapható (telefon: 343-25-38).

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049
vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi,
időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.

„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján
díjtan kiszállítás, szállítás.

Minden könyv egy helyen! TANKÖNYVCENTRUM a Kódex Könyvárúházbán

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)
Telefon: 331-0126, 331-0127

Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes
választékával várjuk kedves vásárlóinkat.
Minden könyvet egy helyről!

Felhőkarcolatok

■ *Esszék, cikkek, útirajzok, riportok* – ezzel a műfaji jelzéssel látott napvilágot a *Tamási Áron* 1923 és 1935 közötti publicisztikai munkásságát felölelő gyűjtemény. A *Gondolat és árváság* sorozatkezdő kötet. A *Palatinus Kiadó* tervbe vette, hogy a közíró Tamási természetesen a jelenleg elérhető teljességben, az időrendet követve, alaposan és pontosan jegyzetelve, névmutatóval (tehát egy majdani kritikai edíciót megelőlegező igényességgel) teszi közzé. Volt már hasonló vállalkozás – 1982-ben a *Jégtörő gondolatok* a Szépirodalmi Könyvkiadónál –, ám ahhoz képest bőven akad pótolnivaló, s ahhoz a két kötethez ma már igencsak nehéz hozzáférni. A szerkesztés, a szakmai gondozás az erdélyi filológus, Nagy Pál érdeme. *Kós Károly* szignettként fölhasznált rajza jó hangulati indítás a mélyzöld borítón.

Az ilyesfajta gyűjtemény nem csupán régi cikkek muzeális tárháza. A szövegegyüttes, főszerkesztve és kiterjesztve magát az időben, új, organikus életre kel, friss értelmezések eddig kevésbé sejtett összefüggéseit inspirálja. Mivel sok esetben szövegváltozatokkal kellett számolni, a választás, a textus rekonstrukciója, az adatolás is beszédes (találunk például olyan írást, amely függeléként, viszonyítási pontként a József Attila Összes Művei 1958-as, tudományos apparátusú III. kötetéből sem maradhatott ki). Ha „véletlenül” Tamási maga állított össze publicisztikai csokrot (életben egyetlen ilyen munkája volt, 1943-ban a *Vír-rasztás*), ő sem volt rest módosítani, csiszolni, kötetted egybeszámítani az újságban, folyóiratban közlőket. Egy – már 1959-ben keltezett – bevezetője szerint tökéletesen tisztában volt a *főléb-resztett régi szó* szituációjával, hangzás- és jelentésbeli módosulásával.

A *Gondolat és árváság* jegyzetei szerint az 1928. június 30-án kiadott *Ajánlom magam: Tamási Áron vagyok...* című írás a szerző „születési okmánya” az újságműfajok terén. Vagyis nem

az első, hanem az első igazi. Korábban a *Székelly legény levelei Amérikába* ciklus darabjai még valóban kezdetlegesebbek, viszont a *Lengyelországon keresztül* című tudósításban már ott áll az Újvilágra utaló *felhőkarcolat* kifejezés, melyet tán nem haszontalan műfajjelző terminusként általánosan is használunk. Tamási publicisztikája: felhőkarcolatok egymásutánja, sokszor a szó idealisztikus értelmében, de szinte mindig – még a tévedések útvesztőjében is – pragmatikus vitézkedéssel.

Feltűnő, hogy az 500 oldalnyi szöveg tekintélyes része vitairat. A Karinthy Friggyessel és Kosztolányi Dezsővel (illetve sajtóbeli és személyes megnyilatkozásaikkal) folytatott civakodás mai szemmel nézve a bolhárból csinált elefántot, bár nem szabad feledni, hogy a magyar irodalom egészéről a trianoni döntéssel kényszerűen leszakadt – önmagában is teljes életre és egyenrangúságra hivatott, az anyaországgal szoros kapcsolatban lélegző – erdélyi irodalom fokozott érzékenységgel védte pozícióit. Benedek Elek egyik tisztségének megöröklése, Méliusz József egy „víziója”, reflektálás Illyés Gyula észak-baranyai úti naplójára, „A magyar östehetség problémái”: megannyi alkalom, hogy a fiatalból középkorúvá, nagy ígéretből beérkezett íróvá magasodó Tamási hallassa erőteljes, határozott, szépen szóló szavát. Néha elmarasztalható a heveskedés vétkében és a képzelet stílus melléfogásaiban (aki nagyjából ismeri a viták kontextusát, tudja: az ellenfelek sem rágták meg kétszer a mondanójukat, s bár az indulati próza sosem pótolhatja a gondolati, az értekező prózát, olykor a kimondás első nekifutásának is lehet haszna).

A szépirodalmi életműnek is fontos, bebarangolandó „háterszaga” a közírói ténykedés. A vehemens disputa átválthat forrásértékű információkba. Ilyan az *Ábel húsvéti üzenete* 1933 áprilisában. (Már a címből is nyilvánvaló, hogy író és hőse: Ta-

mási Áron és a trilógiaszereplő Ábel azonosítása mind az írói, mind az olvasói tudatban végbemegy. Hasonló jelenség ez például a Tersánszky Józsi Jenő–Kakuk Marci rokonításhoz, bár persze az alkotó mégiscsak nagyon jól tudja, hogy mindeztől külön életet él figurájától, s a közvetlen megfeleltetés előnytelen számára is, hőse számára is.) Mások rejtettebb az összefüggés. A *Székelly „Kék madarászokról”* cím mögött a Maeterlinck-dráma nyomán kibontakozott, folklorisztikus színpadi mozgalommal foglalkozó okfejtés húzódik, benne Tamási *Görgeteg* című egyfelvonásosával. A „kékmadar-dramák” azonban az *Énekes madár* mitikus világa felől válnak különösen érdekessé.

Rálapozhatunk a könyvben Tamási gyermekkori balesetének másutt és másképp is megírt historiájára (megcsonkult a bal keze). Portretizáló írások valának rokon- és ellenszenveiről (roppant becsek a Kodály Zoltánhoz kötődő sorok). Töprenghetünk, hogy ajánl olvasóink „bolyongó, kis tudományú embercsemétét”, csak mert „humorban és könnyben” székelynék született: és nekiszegül nagy egyéniségnek, ha annak görbe nézését véli felfedezni. De szólhatna-e másként az, aki egy regimment cikkét *Tiszta beszéd* felcímmel nyújtotta át? A *Gondolat és árváság* félezer oldalja is ez: tiszta beszéd.

–más

Tamási Áron:
Gondolat és árváság
Palatinus, 540 oldal, 2400 Ft

Magyar irodalom

Spiró György:
Álmodtam neked
Scolar Kiadó
246 o. 1176 Ft

Huszonöt évesen – első novellájának megjelenése után – elhatározta: nem ír több novellát. Úgy találta, az irodalom üzem, „amelyben igazi emberi tudás nélkül is meg lehet élni”. Aztán mégis számos novellát „gyár-

tott”, legutóbb bevallottan önéletrajzi ihletésűeket. Így ír: „Rá kellett jönnie, hogy immár mások helyett él. Megsejtette ezt már az első halál után. Az apja halt meg akkor, akit mindenkinél jobban szeretett.... De már akkor az történt, hogy sok mindent átvett apja gondolkodásmódjából, ami csak az apjé volt, nem az övé. ... Amelyik napon végre valóban rájött, hogy ő már mások fülével hall és mások szemével lát, azon a bizonyos napon temették a feleségét.” Szomorúság visszatekintés, tragédiák sorozata, borúlátás és néha ironia jellemzi ezt a novellákból összeálló regényes életrajzot. A novellák egy-egy fontos eseményt, hangulatot ragadnak meg, időben és térben ugrálnak, belőlük kikerekedik egy szaggatott, sok titkot rejtető fiktív vagy kevésbé fiktív (ezt csak maga a szerző tudja) életrajz. (A fülszöveg szerint a szépítés nélküli valóság.) Széletek a gyermekkorából, tudósítás az első szerelemről, a felnőtté válásról, a házasságról, választott szakmáról, egyszóval mindarról, ami egy ember és egy család életében meghatározó. Egy másik világ dokumentumai: háborús időszak, az ötvenes évek gyermekszemmel, egyetemista évek – amikor ellenállásként szakállt növeszt – saját nemzedékének korrajza. Időben közeledve a gyermek- és ifjúkor megjelenítésénél használt személyes hangvételt felváltja egy objektív, távolságtartó hang, végül már nem magáról, hanem valakiről, egy szerzőről szólnak a történetek. E történetek egy része már 1987-ben azonos címen megjelent, e kötetet most újabb életrajzi novellákkal kiegészítve veheti kezébe az olvasó.

(szénási)

Háy János:
Közötte apának és anyának, fölötté a nagy mindenségnek
Palatinus Noran 2000,
129 oldal, 996 Ft

„Hol volt, hol nem volt, volt egyszer kilenc történet. Ennek a kilenc történetnek volt

SZEPTEMBERI ÚJDONSÁGOK AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓTÓL

Őszentsége a Dalai Láva: Ősi bölcsesség, modern világ

(Erkölcsi gondolatok az új évezredre)

Ára: 1700

Magyarországi látogatására jelenik meg a Nobel-díjas Dalai Láva kötete, amelyben Őszentsége az új évezred emberiségéhez címezve összegzi erkölcsi gondolatait.

Neal Ascherson:
A Fekete-tenger
A brit újságíró és Kelet-Európa-szakértő könyve érdekesen és eredeti módon mutatja be a Fekete-tengert és szerepét Európa és Ázsia történetében.
Ára: 1800 Ft

Todd G. Buchholz:
A gazdaságon innen és túl
(Közgazdasági gyorstalpaló)
Ára: 1800 Ft

Hugo Claus:
Mendemondák
A belgiumi flamand irodalom legjelentősebb alakjának regénye a mai Belgium társadalmáról rajzol szatirikus képet.
Ára: 1400 Ft

Helen Fielding:
Bridget Jones naplója
Ára: 1300 Ft

William Gaddis:
Favázás gótika
A nemrég elhunyt New-

York-i író harmadik regénye napjaink Amerikájának tragikomédiája.
Ára: 850 Ft

Günter Grass:
Az én évszázadom
(Memoria Mundi sorozat)
Ára: 1800 Ft

Bohumil Hrabal:
Tükrök árulása
Ára: 1800 Ft

Werner Lansburgh:
Drága New-See!
Ára: 1600 Ft

Werner Lansburgh:
Viszontlátás New-See-val
A nagy sikerre való tekintettel a Drága New-See! tanár ura folytatja levelező kurzusát, nemcsak az angol szókincs, hanem a német lélek tájain is kalauzolja a hölgyolvasóit.
Ára: 1600 Ft

Amin Maalouf:
Szamarkand
A francia író regénye egy

olyan világ sokszínű tablóját festi az olvasó elé, amely számos, még mindig aktuális történelmi-politikai-ideológiai kérdésre ad választ.
Ára: 1800 Ft

Javier Marías:
Holnap a csatában gondolj rám
A mai spanyol irodalom neves képviselője egy furcsa haláleset történetét és következményeit meséli el ebben a regényben.
Ára: 1800 Ft

Helen Fielding:
Mindjárt megőrülök
Ára: 1500 Ft

Szabó Magda:
Ökút
Ára: 1300 Ft

Harold Pinter:
Drámák
Ára: 2500 Ft

Edward W. Said:
Orientalizmus
Ára: 2800 Ft

Újdonságaink megtalálhatók az Európa könyvesboltban (1081 Budapest, József krt. 18. Telefon: 334-21-12), a terjesztőket, viszonteladókat az Európa raktárház (1134 Budapest, Váci út 19. Telefon/fax: 320-94-55) szolgálja ki.

ÚJDONSÁGOK

Lovas István
JOBBCSAPOTT
380 oldal, 1890 Ft

Először jelennek meg egybegyűjtve a szerző régebbi, álnéven közzétett írásai, amelyek a friss cikkekkel együtt tíz év krónikáját ismertetik.

Aniszi Kálmán
MAGYAR SORSKÉRDÉSEK ERDÉLYBEN
160 oldal, 1480 Ft
A szerző az erdélyi magyar értelmiség számos neves képviselőjét faggatja, illetve azokat a magyarországi értelmiségieket, akik vállalják, hogy szót emeljenek az erdélyi magyarságért.
Néhány név a kötetből: Bajor Andor, Beke György, Czine Mihály, László Gyula, Sinkovits Imre és Tempfli József

I. H. Vojnich
BERMUDA HÁROMSZÉG
268 oldal, 1500 Ft
Rejtő írt ilyen önfeledten neveltető légiós regényeket, mint amilyen ez a három világhatalom kémszervezetéről szóló írás. Anglia, Oroszország és az USA egyezséget köt, így már semmi akadály, hogy kijátsszák egymást.

Vojnich Iván
ZUHATAG
248 oldal, 1500 Ft
Az író Fekete István szívvel és szemével látta a természetet és az állatvilágot. A regény Zuhatag, a félig farkas, félig kutya

szívhez szóló története, amelyben előbb árván, kitaszítva él, majd otthont és szeretetet talál.

Nádudvari Anna
MAGYAROK ISTENE
320 oldal, 1580 Ft
A szerző tizenegyedik regénye a millennium tiszteletére jelenik meg. Főhőse Aba-nembéli Viske, akinek életét követhetjük nyomon. Feltűnik a regényben Szent István király, Imre herceg, Aba Sámuel, Orseolo Péter, Vazul és fiai. Létrejön egy állam, egy különös, elpusztíthatatlan nép. Ennek a népnek mindig van utánpótlása. Miért? A magyarok Istene a tudója...

Szent Ágoston
A KERESZTÉNY TANÍTÁSRÓL
290 oldal, 1500 Ft
A nagy egyházatya fontos teológia-filozófiai műve új fordításban olvasható.

Marton Endre
TILTOTT ÉGBOLT
1850 Ft

Az évtizedekig Amerikában élő szerző, Marton Endre az 1956-os forradalomról szóló történelmi visszaemlékezéseit egy amerikai kiadó felkérésére írta, angol nyelven jelent meg, most Kádár András fordításában először jelenik meg magyar nyelven.

UTÁNNYOMÁSOK

Forgács József
A TÁRSAS ÉRINTEKZÉS PSZICHOLÓGIÁJA
8. kiadás, 1880 Ft

Umberto Eco
HOGYAN ÍRJUNK SZAKDOLGOZATOT?
1180 Ft

Rudas János
DELFI ÖRÖKÖSEI
1980 Ft

Gordon Allport
A SZEMÉLYISÉG ALAKULÁSA
2600 Ft

Lovas István
Jobbegyenes
8. kiadás, 1780 Ft

Lovas István
MÁSODIK JOBBEGYENES
4. kiadás, 1500 Ft

Bayer Zsolt
FALIG ÉRŐ LIBERALIZMUS
3. kiadás, 1600 Ft

1134 Budapest, Apály u. 2/B
Tel./fax: 359-9825

legalább kilenc főhőse. ... Hát ez a legalább kilenc főhős elindult szerencsét próbálni, hogy megtudja, kicsoda ő, meg hogy mivégre van ezen a világon” – írja a szerző saját festményeivel borított új könyve bevezetőjében. A *Dzsigerdilen* (1996) meg a *Xanadu* (1999) írója ezúttal kisebb történeteit gyűjtötte egy csokorba. Ezeknek valóban alig van közös pontjuk, különböző időkben és terekben játszódnak. Persze mindnek van „legalább egy főhőse”, mely főhős valóban elindul szerencsét próbálni az életben, de legtöbbször szerencsétlen a sorsa, s legtöbb idő előtt hal meg. Ebben az egyben hasonlítanak egymásra. Némelyikük öngyilkos lesz, mint a leg hosszabb történet, a kisregény Péter nevezetű hőse és barátja – amely történet a néhány évvel ezelőtt a veszprémi viadukról leugró diákoknak állít emléket –, vagy a szerelmében csalódott Bikás Lajos. Másokat megölnék, mint a háborúból hazatérő (halottnak hitt és eltemetett) katonát, akit saját felesége gyilkol meg, vagy a híres népzénesz és hangszerkészítő, akit a felesége porral etet. Megannyi sokszor halott eset, amely mindenkor és mindenhol előfordul, legyen az ötven évvel ezelőtt vagy a jelenben, legyen bár falun vagy városban. Örök emberi helyzetek balladái tömörségű előadásban.

Sz.Zs.

Külföldi irodalom

Thomas Mann: Egy apolitikus ember elmékedése

Helikon

526 old., 2800 Ft

Thomas Mannból mindig is jól vizsgázott a magyar könyvkiadás, még a sanyarú ötvenes években is: alig maradt műve kiadatlanul. Némely tévhitekkel ellentétben még Nagy Frigyesről szóló ta-

nulmánya is megjelent 1925-ben, Lányi Viktor fordításában, igazán meglepetést tehát csakis ez a könyve okozhatott, amit most Győrffy Miklós értelmező-átvilágító, revelatív fordításában olvashatunk. Sajátos sorsú munka ez: rengeteget hallottunk róla, s mindig valahogy úgy emlegették, mint a haladó író egyetlen bűnét. Valljuk meg, nem is egészen alaptalanul. A hazai szélsőjobboldal sietősen üdvözölte, mint „elragadó apológiáját a békés militarizációnak”, egyben „lesújtó kritikáját a forradalmi gondolkodásnak” (Lendvai-Lehner István, Új Magyar Szemle, 1920. augusztus). Tegyük hozzá, hogy ez a jobboldal előzőleg, mint a dekadencia megtestesítőjét lekezelte, később pedig, amikor emigrált a hitleri Németországból, gyűlölködve gyalázta Thomas Mant. Maga az író már 1918 novemberében – részben – revidálta itt kifejtett álláspontját: naplójába is feljegyezte, hogy „ami a háború viselését illeti, ma már szégyenkezve vagyok kénytelen belátni, hogy azt Németország komolytalanul és erkölcsstelenül viselte”. Még később, a *Varázshegy* előszavában „fegyveres szellemi szolgálatnak” nevezte, amit ebben a monumentálisra duzzadt esszé-sorozatban művelt. És mégis... Thomas Mann számára elkerülhetetlen stáció volt ez a könyv, például ahhoz, hogy Naphta érzelem- és gondolatvilágát olyan tökéletes, a részletek által hitelesített empátiával tudja megrajzolni, ahogyan a *Varázshegy* ben tette. Infernót járt az író a vívódásnak, a kételkedésnek, az öngyötres paroxizmusának ezzel a (sok-sok iróniával, sőt gyilkos gúnnyal is átszínezett) emlékművével, melynek polémiai mögül egy fájdalmas emberi dráma is kirajzolódik, hiszen az az írástudó, akit néven ugyan seholy sem nevez, de akitől legfájdóbb sebeit kapta, s akit ő is igyekszik hasonlókkal ellátni, nem más, mint egy másik nagy író, mellesleg a bátyja, Heinrich Mann.

Ny.A.

Irodalomtörténet

Nemzetiségi magyar irodalmak az ezredvégen

560 oldal, 750 Ft

A Debreceni Egyetem Magyar és Összehasonlító Irodalomtudományi Intézete és a Kossuth Egyetemi Kiadó közös sorozatának, a Csokonai Universitas Könyvtárnak célja az, hogy az egyetemen folyó műhelymunkákat bemutassa, és teret adjon más műhelyek eredményeinek is. Jelen kötetükben – Görömbei András szerkesztésével – olyan irodalomtudományi munkákat fogtak össze, melyek az erdélyi, vajdasági, felvidéki és kárpátaljai magyar irodalmat elemzik, tekintik át.

„Nyelvéből kiesve: létének céljából is kiesik az ember” – fogalmazta meg Sütő András egykoron. Ugyanezt Faludy György így jellemzi ironikusan: „Jöhetsz reám méreggel, törrel, ékkel/ de én itt állok az ikes igékkel.” Mint Görömbei András bevezető tanulmányában írja, irodalmat, nyelvi műalkotást – kevés kivételtől eltekintve – csak anyanyelvén képes létrehozni az ember. Általános tendencia a régióban, hogy a globalizáció ellentétéként virágzik az etnikai reneszánsz, mert a rendszerváltás után ismét foglalkozni lehetett a nemzeti önazonosság kérdésével. Az irodalomtörténetesek közül számosan azt vallják, hogy nem szabad külön erdélyi, vajdasági, felvidéki irodalomról és irodalomtörténetről beszélni, nincs értelme önálló irodalomtörténetek megírásának. Mások külön entitásnak tekintik a kisebbségi irodalmakat. Görömbei a nyelvi egységben kívánja feloldani a vitát, de hangsúlyozza, hogy a kisebbségi írók sajátos élethelyzete mindenképpen meghatározza irodalmi munkásságukat. Akaratlanul is vannak olyan jellegzetességek, melyek elválasztják őket a magyarországi kánontól. Foglalkozik azzal a kérdéssel is: meddig számít valaki kisebbségi írónak, hi-

szén sokan közülük átköltöztek és integrálódtak a magyarországi magyar irodalomba. Egyfajta fejlődési vonalat rajzol meg: míg korábban az írók közösségmegtartó, erkölcsi, humanista programot fogalmaztak meg, tiltakoztak a nemzeti elidegenítés ellen, szemükben sajátosságuk képviselte a legfőbb értéket, addig az új nemzedék bizonyos kritikával és iróniával közelít a régi ideológiaiak felé. A multikulturalizmust, a sokféleséget tartják értéknek, a legifjabbak pedig reménytelennek és elhibázottnak vélik a társadalmi küldetésváltást, és programszerűen posztmodern kísérletezgetésbe fogtak. Kétségtelen, hogy az irodalom fontossága az utóbbi esztendőkből leértékelődött. A korábbi állami cenzúra helyére a gazdasági kiszolgáltatottság lépett. Kétféle szemléleti irány érvényesül: az egyik illúziótlan látélet, a méltóság nélküli ember tragikomédiájának bemutatása, a másik a szövegirodalomra koncentrált, a nyelv autonómítását, a jelentés bizonytalanságát hirdeti. Más irányból vizsgálja a kisebbségi irodalmat Szirácz Péter, aki regionális kánonokat keres. Tisztázza a transzszilvanizmus, a népi diskurzus, vagy a felvidéki vox humana-program összetevőit, elemzi a kilencvenes évek új költészeti diskurzusát, melynek egyik változatát az erdélyi Sántha Attila és Orbán János Dénes harsány, meghökkentően nyers, drasztikus, dezillúziós hangja képviseli. Az erdélyiek közül többek között Sütő Andrással, Kányádi Sándorral, Székely Jánossal, Király Lászlóval, Kovács András Ferencsel, a vajdaságiak közül Gion Nándorral, Koncz Istvánnal, Juhász Erzsébettel, és Domonkos Istvánnal, a szlovákiaiakból Tózsér Árpáddal, Gál Sándorral, Grendel Lajossal, a kárpátaljaiak közül Vári Fábrián Lászlóval, Balla D. Károllyal, Nagy Zoltán Mihállyal foglalkozik önálló tanulmány.

Sz.Zs.

Történelem

A. J. P. Taylor:
Harc a hatalomért
Európa 1848–1918

Scolar Kiadó, 727 old., 3584 Ft

Népszerű tévésorozatok napjainkban gyakran úgy foglalkoznak Európánk (és Anglia) 1848-tól az első világháborúig terjedő történetével, hogy színesen bemutatják azoknak a – rokonságban álló – uralkodó dinasztiáknak a sorsát – némelyiküknek végzetét –, amelyek eltűntek a sülyesztőben: kivéve a reprezentatív szerepét máig őrző szigetországi királyokat. Más földolgozások úgy tekintik át a szóban forgó kort, hogy főként a feljövő, illetve hanyatló országok háborúinak eseményeit taglalják. Jó esetben elfogulatlanságra törekedve követik nyomon a hatalmi érdekszövetségek alakulását és összefüggéseit.

Az érdeklődők a különböző irányzatoknak hódoló szakírók segítségével így araszolhatnak végig az 1850-es évek orosz vereséggel végződő krími háborújától kezdve az 1859-es olasz–osztrák harcokon, majd a francia–osztrák összetűzésen át a Monarchiát és Franciaországot egyaránt sújtó porosz–német győzelmekig, végül (nagy ugrásokkal haladva) a mélyében már angol–német konfrontációt tükröző japán–orosz küzdelmekig, s végül a Törökország-ellenes balkáni szövethatásokig, amelyek az első világháborúig terjedtek előre...

A. J. P. Taylor angol történész eredetileg 1954-ben kiadott munkájában viszont mindeken felül a politikai elképzelések és megvalósulásuk (vagy kudarcuk) beható oknyomozására vállalkozott. Téved azonban az, aki felületesen úgy véli, hogy kiváló történészi szempontra (mondjuk virágba boruló nacionalizmus) tendenciáinak hangsúlyozására törekszik. Már csak óriási anyagismerete sem engedné, hogy bárkinek a pártjára álljon, amikor rend-

szerezsen mérlegre teszi a történeteket.

Könyvén végigvonul az a – kimondatlan – felfogása, hogy a meglévő vagy újonnan alakuló államok (nemzetek) politikájának korabeli helyességét politikusaik helyzetmegítélésének időszerűsége, vagy épp elkésztettség határozza meg. Eszerint tehát az irányítja közülük megfelelően (pragmatikusan) a történelem menetét, aki minél gyakrabban és ügyesebben kihasználja a maga erejét, észrevéve ellensége, még inkább korábbi szövetségese gyengeségeit. Ezért nem tévedés azt mondani a taylori módszerrel, hogy a mindenkori politikai egyensúly regisztrálását tartja egyik fő feladatának, rendkívüli következetességgel. A német egységet megteremtő porosz miniszterelnök, Bismarck személye is azért foglalkoztatja módfelett (két korszakot is jellemez vele), mert a Vaskancellár intézkedései hozták magukkal a legjelentősebb fejleményeket az európai erőviszonyok átrendezésével.

Tanulságlevonó, ám előítéletmentes történészként viszi véghez azt a bravúrt, amitől a mai olvasónak az a benyomása támad, hogy egy abban a korszakban mindvégig külpolitikai kommentátorként tevékenykedő, széles látókörű újságíró fejtegetéseit élvezheti végig: háttérben a politikusok lázas alkudozásaival és (egymás meggyőzésére vagy kijátszására alapozó) tárgyalásaival.

Leszűkítetten akár irányadó diplomáciatörténeti összefoglalásnak is lehetne tekinteni ezt az élénkségét pillanatokra sem elvesztő művet, kivált, ha – egyáltalán nem önkényesen – kiragadjuk belőle az 1887-ben lezáruló bulgáriai válság, de még inkább a világháború alatt is szorgosan működő diplomáciai manipulációk világos megelevenítését.

Aki ennyire pártatlan, mert sokoldalú (majd' azt írtam: dialektikus) azt néha megvádolják a véleménynélküliség-

gel, vagy a fensőbbeség (ugyebár angolosan splendid) közömbösséggel. Ez az értékelés igazságtalan lenne Taylorral szemben. Ítélezésmentes, de szilárd véleménye ugyanis számtalan apró megjegyzésében, oldalvágásában minden tolván nélkül megfogalmazódik. Visszatérő fordulata, hogy kik, mikor és mennyire voltak le téves következtetéseket, elkapatva sikereiktől, vagy megcsalva reményeiktől. Az öncsalás révén bekövetkező értelmetlen károkkal és veszteségekkel ő sem tud megbékélni. Akit ilyesmin rajtakap, azt minimum a történelmi feleslegesség kategóriájába sorolja – engesztelhetetlenül és visszavonhatatlanul.

(*iszlai*)

Magyar történeti szöveggyűjtemény (1914–1999) I–II.

Szerkesztette:
Romsics Ignác

Osiris tankönyvek
Osiris Kiadó

I–II. kötet ára: 5200 forint

Ferenc Ferdinánd és felesége meggyilkolásáról szóló újsághírről kezdődik és az Északatlanti Szerződéshez való csatlakozásról szóló 1999. évi I. törvény szövegével végződik ez a nagy gonddal szerkesztett XX. századi magyar történeti szöveggyűjtemény. A tavalyi év sikerkönyve volt Romsics Ignác munkája századunk magyar történelméről. Az ezt kiegészítő, most megjelent összeállítás azért fontos, mert a téma iránt érdeklődők a dokumentumok tanulmányozásával lehetőséget kaptak arra, hogy ne csak a különböző szemléletű történészek munkáin keresztül ismerjék meg Magyarország legutóbbi évszázadának történetét. A közzétett dokumentumok esélyt adnak arra, hogy az olvasó felfedezze ezt az eseménydús és – sajnos – nemzeti tragédiákban bővelkedő időszakot. A két kötet fejezetei egy-egy korszak legfontosabb politikatörténeti

forrásanyaga mellett kultúr- és művelődéstörténeti forrásokból is szemezgetnek, ezzel biztosítva az események ideológiai háttérének jobb megismerését. Romsics biztos kézzel nyúlt a – történelemszakként – legnehezebb témához, a rendszerváltozás első évtizedének bemutatásához. A pártok programjai mellett a fejezetben helyet kapott például a Bős–nagy-maroszi vízelvezési rendszer felépítésével kapcsolatos szerződések hatályon kívül helyezéséről rendelkező törvény és a mai napig eltérően megítélt Bokros-csomag szövege is. A kézikönyv elsősorban a történeti pályára készülő egyetemistáknak jelent segítséget, de azok számára is ajánlható, akik szeretnék minél jobban megérteni Magyarország közelmúltját.

H. B.

Politológia

Andor László–Galló Béla–Hegyi Gyula:
Tíz év után...

Három írás a rendszerváltásról, s annak szükséges korrekciójáról
Napvilág Kiadó, 192 oldal, 790 Ft

Ha egyértelműen meghatározható lenne e figyelemre méltó kis könyvecske borítójának színe (kék, fekete, fehér stb.), az utókor így emlegethetné, színéről elnevezte, mint az idők során híressé vált politikai programokat. Azt mondhatnánk: pártprogramot tartunk a kezünkben – ha a kötetkében olvasható dolgozatokat valamelyik párt vezető testületei vagy legalábbis első vonalbeli képviselői jegyeznék. Minthogy azonban a szerzők – noha egyértelmű pártkötődésű – lényegében mégiscsak inkább szakértői szinten működő személyiségek (és többször is tapasztaltuk már, hogy miként a kormányprogramok sem szükségképpen azonosak

a választási programokkal, az elvi szintű pártprogramok sem feltétlenül egyeznek meg a szakértői háttéranyagokkal), mindezen szempontok figyelembe vételével – noha itt-ott előfordulnak direk-
tebb politikai imperatívuszok a szövegekben – megkísérelhetjük (ha nem is elfogulatlan, de mindenképpen szakszerű) politológiai tanulmányoknak tekinteni a három eszmefuttatást.

Galló Béla *Európa kísértete* címmel Magyarország külpolitikájának alakulását elemzi 1990-től napjainkig – noha természetesen nem egészen azonos hangsúllyal, de kritikusan értékelvén a rendszerváltó korszak eddigi három (és fél) kormányának törekvéseit és eredményeit.

Andor László *Gazdaságpolitikai kéziratok* című tanulmányában – már csak a szerző szakmai diszciplinájából eredően is – a legtöbb a tudományos tárgyyszerűség. (Vajha mindenkor – az egykori és az esetleges későbbi – szocialista kormányzatok e szemlélettel és programmal tudnának öszintén azonosulni...)

A harmadik írásban (Hegygyula: *Elsodort társadalom*) – nyilvánvalóan nem függetlenül a szerző szakmájától és közvetlen politikai szerepvállalásától – a legtöbb a tetten érhető direkt politizálás. A publicista és parlamenti politikai szociális elkötelezettségű társadalmopolitikai nézeteit ismerhetjük – elsősorban publicisztikai – megnyilatkozásaiból, s azt is tudjuk, hogy a nemrégiben hatalmon lévő pártja nem sokat merített belőlük a gyakorlatban (sőt még elméletét is meglehetősen a gyakorlatához igazította). Noha e mostani dolgozatban a stratégiaiakon kívül eléggé sok a taktikai elem, a jelszószerűség, de legalább egyértelmű szembenézést tükröz a szocialista párt szereplehetőségeivel, eddigi teljesítményével és nem utolsósorban elkövetett politikai hibáival. Tekintve, hogy a könyvecske – kimondva, kimondatlanul

– mégiscsak pártprogram, miközben e helyen nyugodt lelkiismerettel ajánljuk tanulmánykötetként, kötelességünk e tényre előre figyelmeztetni az olvasót. Így (is) tessék olvasni!

trencsenyi

Színház

Upor László: Világszínház az egész

Palatinus, 192 oldal, 1400 Ft

Tíz év színházi írásaiból áll a kötet: az 1989-es Avignoni Fesztivál eseményeiről tudósít az első, és a New York-i 1998-as állapotokról az utolsó. Upor László (1957) műfordító, dramaturg, a veszprémi egyetem színházi szakának tanára, akinek sikerült három ízben huzamosabb ideig tanulmányozni – ösztöndíj révén – a londoni, párizsi és USA-beli színházi életet. Tapasztalatairól főleg a Színház című folyóiratban számolt be, s ezeket a cseppet átigazított írásait találjuk jelen kötetben, illetve kiegészítésül néhány, a Nagyvilágban közreadott tanulmányt.

Első pillantásra reménytelennek látszó vállalkozás hervadékonyszínházkritikák közreadása, kivált olyan előadásokról, amelyeket a hazai publikum nem láthatott, ráadásul a színháztörténeti közel-, vagy félmúlt idejéből, amikor még nem érződik a törekvések hatása, és még távolról sem látszik színháztörténetnek az, aminek a szerző tanúja volt. Szerencsére azonban Upor László nem impresszionista kritikákat írt és nem színházelméleti fejtegetéseket. Kitérő idegenvezető módjára adatokat közöl – társulatok, színházi szakemberek művészi ténykedéséről –, illetve tömör egyszerűséggel rögzíti a színjáték folyamán látottakat. Az olvasó becses – kézikönyvekből csak nehezen összeszedhető – ismereteknek jut birtokába, s megmarad a szabadsága,

hogy maga döntsön: vonzza-e (pontosabban szólva: vonzhatná-e) az, amit a Royal Court vagy a Manhattan Theatre Club színpadán színjátékká avattak.

A szerző két tulajdonsággal hódítja meg olvasóját: ismereteinek pontos bőségével és szerény modorával. Nemcsak műsorfüzeteket kellett átböngésznie, de széles körben „nyomoznia” is, hogy világossá váljék például: milyen pénzügyi feltételek között működnek a színházak, a társulatvezetésnek hányféle fogást kell begyakorolnia ahhoz, hogy kigazdálkodják a próbaköltségeket. Jóllehet egész próbafolyamatokat volt alkalma végigülni, mégsem az intimításokat szellőzteti – mivel került kartávolságra, mint izzadt a Nagy Ember, amíg kidolgozta a figurát –, hanem arra figyel, milyen műhelymunka folyik ott, ahol világ-raszóló előadások születnek. Upor fontoskodás és bennfentesség nélkül vezet bennünket, hogy elfogadható képünk legyen a világszínház fontosabb műhelyében folyó munkáról. Örvendve tapasztalható, hogy az önmegtartóztató ítéletmondással szakít fokként: finoman értésre adja, ha valami visszatetszést szült benne: a műfordítás gondjairól szólva pedig azt is megengedi, hogy saját műhelygondjaiba bepillantassunk. Modora – és nyilván ízlése – mindig megóvja attól, hogy erőszakos vagy önmotogató legyen. Valóban csak örvendhetünk, hogy egy szakmájához értő, szerény modorú írástudót könyvhöz segítsek könyvkiadásunk nemzeti alapítványai.

–kes

Jog

Takács Péter: Nehéz jogi esetek *Napvilág Kiadó*

Egy-egy bonyolultabb jogvita sokszor megosztja a szakembe-

reket, logikusnak tűnő érvek szólhatnak az egyik, és a teljesen ellentétes véleményt valló másik oldal mellett. Takács Péter ezekből a nehéz jogi esetekből válogatott, hogy bemutasson néhány elméleti problémát és az ezek magyarázatakor alkalmazott jogász érvelési technikát. A szerző dicséretére legyen mondva, sikerült érdekes, izgalmas és nem csak szakmabelieknek szóló könyvet írnia, amelyben arra igyekszik rávenni olvasóit, hogy a logika szabályait alkalmazva gondolkodják végig az ismert bonyolult eseteket és igyekezzenek állást foglalni a pro és kontra érvek mellett. Nehezen megoldható jogi problémák azóta merülnek fel, amióta az ember iratlan, majd írásba foglalt törvények segítségével szabályozza a társadalom életét. Ezt igazolja a kötet indítása is, amely híres történelmi pereket idéz fel Szókratész elítélésétől a nürnbergi perig. A szerző a közvetkező összeállításban olyan megtörtént eseteket mutat be, amelyek tárgyalásakor különböző elméleti problémák vetődtek fel. A könyv harmadik fejezete az Alkotmánybíróság, a Legfelsőbb Bíróság döntései és az állampolgári jogok országgyűlési biztosainak ajánlái közül mutat be néhányat azzal a céllal, hogy rávilágítson a magyar jogalkalmazás nehézségeire. Fikciók címmel adja közre Takács Péter a kötet legérdekesebb fejezetét, amelyben olyan különleges jogi helyzetek kerülnek terítékre, amelyek ugyan a valóságban nem történtek meg, de akár meg is történhetek volna. Itt szerepel Rudolf Jhering magánjogi eseteinek gyöngysze-
me, a Kabátkérdés (Szilveszteri actio), amely amellett, hogy mulatságos, mindenki számára egyértelművé teszi, hogy különböző jogász érvelésekkel miképpen lehet ellentétes megoldásra jutni. A külföldi példák bemutatásával záródó könyvnek számos erénye van, külön kiemelhető azonban a szerző tárgyismerete és elegáns humora.

H. B.

Az Argumentum Kiadó és a Könyvhét közös kisesszé-pályázata fiataloknak

Könyvekről, szellemesen, röviden!

– 1. díj: 50 000, II. díj: 30 000, III. díj: 20 000 Ft –

Könyvtermésünk örvendetesen növekedett, a napi sajtóban azonban csökkent az irodalomnak, ezen belül az új művek ismertetésének, bírálatának szentelt tér. Szeretnénk kedvet csinálni a tehetséges fiataloknak a szellemes, tömör, érdekes könyvismertetéshez, a nagy hagyományra visszatekintő, kritikai észrevételeket is megfogalmazó kisesszéhez, amelyet ma is művelnek legjobb szerzőink. Ezért a KÖNYVHÉT szerkesztősége és az ARGUMENTUM Kiadó, jól tudván, hogy röviden írni figyelemre méltót a legnehezebb – pályázatot hirdet fiataloknak, főként egyetemi hallgatóknak, de alsó korhatár nélkül, a két gépelt oldalnyi terjedelmet lehetőleg meg nem haladó, azaz mintegy 3000 karakternyi kritikai írásokra. Mondjuk így: kritikai recenziókra.

A tömörség, tudjuk, nem terjedelem kérdése: húsz soros írás is lehet terjengős. Ezért megjegyezzük: nem az írás kurtaságát, hanem a szellemiségét, eredetiségét, gondolatébresztő készségét, jó esztétikai értékítéletét, érvelését jutalmazzuk. A 3000 karakter: ajánlott, tanácsolt terjedelem – túllépése (ha az írás remek!) nem kizáró ok. Ám nyerhet 30 soros kézirat is.

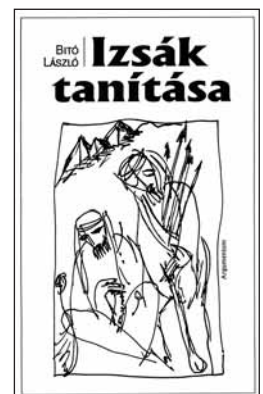
Olyan művet választottunk e pályázat tárgyául, amelyben a szépírói igények és eszközök erkölcsfilozófiai mondandó szolgálatában állnak: az Argumentum ideji új kötetéről, Bitó László Izsák tanítása című művéről várjuk az írásokat.

A határidő 2000. december 15. A kéziratok korábban is beküldhetők. Az írásokat „Pályázat” felirattal a következő címre kérjük: Argumentum Kiadó, Mária u. 46., Budapest 1085. Kérjük a pályázót, közölje címét és életrajzi adatait.

Az első díj 50 000, a második 30 000, a harmadik 20 000 forint.

Eredményt a Könyvhét karácsony utáni 2. számában hirdetünk. A díjazott írásokat elsősorban a Könyvhét kívánja megjeleníteni, adott esetben azonban más lapoknak, valamint az elektronikus médiumoknak is felajánljuk közlésre.

A beküldött írásokat az Argumentum Kiadó és a Könyvhét közös zsűrije bírálja el.

Megjelent könyvek

2000. augusztus 25 – szeptember 7.

A

A Bükks-fennsík turistatérképe: Wanderkarte: tourist map: carte touristique. M. 1:40 000. ISBN: 963-352-133-5 CM 550 Ft

Adam, Michael: Nyakkendő. A nyakkendőkötés titkai. 4. kiad. K.u.K. K., ISBN: 963-9173-57-6 kötött: 980 Ft

Ajkay Eszter: Gyakorlati német nyelvtan. 5. kiad. Akkord – Panem. ISBN: 963-545-259-4 fűzött: 1190 Ft

Állat abc: gyakorló füzet. Graph Art. fűzött: 180 Ft

Állat abc. [Játékos ismerkedés a betűkkel]. Graph Art. ISBN: 963-9325-06-6 kötött: 1290 Ft

A Magyar Köztársaság bíróságai és bírái. [Milleniumi kiad.] HVG-O-RAC

ISBN: 963-9203-62-9 kötött: 5040 Ft
A magyarok krónikája. 3. jav., bőv. kiad. Officina Nova – M. Kvkklub. ISBN: 963-547-189-0 bór: 12 500 Ft

A magyarok krónikája. 3. jav., bőv. kiad. Officina Nova – M. Kvkklub. ISBN: 963-547-189-0 kötött: 7900 Ft

A művészet története (7). Az érett reneszánsz. Itália, Spanyolország. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-126-2 kötött: 3590 Ft

A művészet története (8). A reneszánsz elterjedése Európában. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-080-0 kötött: 3590 Ft

Angelusz Róbert – Tardos Róbert: Pártok között szabadon. Választók és társadalmi környezet a 90-es évek Magyarországon. Osiris (Osiris tankönyvek) ISBN: 963-379-828-0 kötött: 1880 Ft

A régi új retorika. „A retorika a társadalomban – a társadalom a retorikában” konferencia előadásai,

az Első Országos Kossuth-szónokverseny beszédei, retorikai gyakorlatok. Trezor ISBN: 963-9088-41-2 fűzött: 1120 Ft

Asquith, Ros: Aggódó tinik kézikönyve a sikerhez. Légy lehenгерlő. Alexandra. ISBN: 963-367-765-3 fűzött: 599 Ft

Asquith, Ros: Tök ciki a családom. Túlélési útmutató a családhoz. Alexandra. ISBN: 963-367-766-1 fűzött: 599 Ft

Auster, Paul: Leviatán. Európa. ISBN: 963-07-6797-1 kötött: 1800 Ft

Az Árpád-házi szentek. Antológia. Cserháti Művész Kör. ISBN: 963-00-4170-7 fűzött: 560 Ft

B

Bajzáth Katalin: Gyerekruhák szabása és varrása [szabásmin-tákkal]. Cser K. (Kézimunka) ISBN: 963-9003-97-2 fűzött: 1998 Ft

Baktay Ervin: Indiai regék és mondák. 6. kiad. Móra. ISBN: 963-11-7560-X kötött: 1180 Ft

Balázs István: Középiszokai zenei lexikon. Corvina. ISBN: 963-13-4736-2 fűzött: 2200 Ft

Balázs Lórántné – Balázs Katalin, J.: Kémia: ennyit kell(ene) tudnod. 3. jav. kiad. Akkord – Panem. ISBN: 963-545-256-X fűzött: 990 Ft

Ballai László: A meztelen marketing. Európa. ISBN: 963-07-6801-1 fűzött: 1800 Ft

Bártfai Barnabás: Windows [kérdések, válaszok, gyakorlatok, feladatok]. BBS-E BT. (Mit? Hogyan? Miért?) ISBN: 963-00-4047-6 fűzött: 1430 Ft

Bartus László: Varga Zoli disszidál. Volt egyszer egy Ferencváros. Magánkiad. ISBN: 963-640-776-2 fűzött: 1498 Ft

Benkő Péter: A Független Kisgaz-

dapárt, 1988–2000. Villányi úti Konferenciaközp. és Szabadegy. Alapítvány. (Villányi úti könyvek 19.) ISBN: 963-7580-25-5 fűzött: 1400 Ft

Berger Józsefné: Az élő természet. Biológia és környezetvédelem középiskolásoknak. Nemz. Tankvk. ISBN: 963-19-0815-1 fűzött: 972 Ft

Bernstein, Ken: Ausztrália. Welcome. (Berlitz útikönyvek) ISBN: 963-7585-48-6 fűzött: 1950 Ft

Bibliatéka: a bibliatudomány elektronikus könyvtára [CD-ROM]. Arcanum. ISBN: 963-85923-7-0 8960 Ft

Bihari Péter: A 19. század története fiataloknak, 1775–1918. Tankönyv, 7. osztály. Holnap. ISBN: 963-346-382-3 kötött: 1200 Ft

Bodnár László: Az egyarcú Tibet. Bodnár Geográfus BT. ISBN: 963-00-3791-2 fűzött: 3136 Ft

Braun-Bernhart, Ursula: Virágdíszek. Színes, illatos, sajátkezüleg elkészíthető. Sziget. ISBN: 963-8138-45-9 kötött: 1380 Ft

Budapest: Zsebatlasz. M. 1:25 000. Cartographia. ISBN: 963-352-523-3 CM fűzött: 700 Ft

Büntetőeljárásjog. Kommentár a gyakorlat számára. (1–2) HVG-O-RAC fűzött: (1–2) 10304 Ft

C

Carr-Gomm, Philip: Druida hagyományok. Édesvíz (Régi korok üzenete) ISBN: 963-528-446-2 fűzött: 1290 Ft

Carter, Mildred – Weber, Tammy: Öngyógyítás talpmasszázs. Természetes gyógymód számos betegségre. Átdolgozva és kibővíve Alexandra,

ISBN: 963-367-457-3 fűzött: 1690 Ft
Cimélia. Az Országos Széchényi Könyvtár kincsei. OSZK – Osiris. (Libri de libris / az Országos Széchényi Könyvtár és az Osiris Kiadó sorozata) ISBN: 963-200-420-5 963-379-897-3 kötött: 4800 Ft

D

Dante Alighieri: Isteni színjáték. Akkord. (Talentum diákkönyvtár) ISBN: 963-645-013-7 fűzött: 698 Ft

David, Lawrence: Csibe futam. Vince. Bratislava, Slovart Print. ISBN: 963-9192-91-X kötött: 1495 Ft

De Man, Paul: Esztétikai ideológia. Osiris. (Orbis universitatis / Janus/Osiris. Irodalomtudomány 1.) ISBN: 963-379-523-0 kötött: 1480 Ft

Déry Attila – Merényi Ferenc: Magyar építészet, 1867–1945. Urbino. ISBN: 963-00-3490-5 kötött: 3990 Ft

Dévény Ágnes: Angolul az irodában. Kézikönyv kezdő külkereskedelmi levelezők számára. 3. kiad. Pro Lingua. ISBN: 963-85781-2-2 fűzött: 1590 Ft

Dummett, Michael: A metafizika logikai alapjai. Osiris. ISBN: 963-379-815-9 fűzött: 1680 Ft

Duray Miklós: Változások küszöbén. Osiris. (Pro minoritate könyvek) ISBN: 963-379-857-4 fűzött: 1180 Ft

E

Eisenreich, Wilhelm – Handel, Alfred – Zimmer, Ute E.: Állat- és növényhatározó. Természetjáróknak. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-156-4 kötött: 4900 Ft

F

Ferenczi Attila: Az Ajax játékkend-

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével, mert az előfizetés – a legkényelmesebb, ugyanis a kézbesítő az Ön otthonába juttatja el a lapot, – a leggyorsabb, mert a megjelenő lapszámokat az árusítás megkezdésével egyidejűleg kapja kézhez,

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvetet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

– a legbiztosabb, mert véletlenül sem marad ki egy lapszám a sorozatból,

– a legkedvezőbb, mert az előfizetők kedvezményes áron kapja a lapot.

Sokat emlegetett adat, hogy Magyarországon évente kb. 9000 különböző könyv jelenik meg, a tankönyveket nem számítva, de nem mindenki gondol bele abba, hogy ez átlagosan óránként egy, napi 24, heti 168 könyv megjelenését jelenti. Nagyon nagy szám ez, ennyi könyvújdonosság között az eligazodás már nem lehetséges segítség nélkül, és ez a segítség a Könyvhét. Legyen Ön is rendszeres olvasónk, barátunk, előfizetőnk, fizesse elő lapunkat, hogy naprakészen tájékozott lehessen a kulturális élet jelentős területén, a könyvek világában.

A Könyvetet megrendelheti
a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Kanizsai utca 41. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen,
vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

Az Osiris Kiadó szeptemberi újdonságai

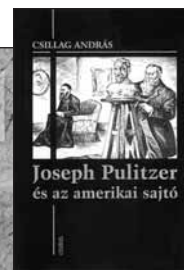
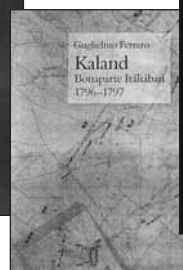
• Tankönyvek:

- Kovács Sándor Iván: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból 2. kötet, 3500 Ft
- Kulcsár Szabó Ernő: Az irodalmi szöveg antropológiai horizontjai 2840 Ft
- Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog (átdolg. kiad.) 2880 Ft
- Király Tibor: Magyar büntetőeljárás jog 2880 Ft
- Szilágyi Péter: Jogi alaptan 2980 Ft
- Nagy József: XXI. század és nevelés 2200 Ft
- Alföldy Géza: Római társadalomtörténet 2480 Ft
- Farkas György: Kamarák és vállalati érdekképviseletek az integrációs felkészülésben 1680 Ft
- Ibanez: A közösségi jog ellenőrzése és végrehajtása 2980 Ft
- Ruzsa Imre: Bevezetés a modern logikába 2480 Ft
- Kontler László: Konzervatívizmus 3200 Ft
- Tillich: Rendszeres teológia 2680 Ft

- Ferrero, Guglielmo: Kaland – Bonaparte Itáliában 1580 Ft
- Cimélia: Az Országos Széchényi Könyvtár középkori kincsei 4800 Ft
- Három kódex. Kiállítási katalógus 3500 Ft
- Csillag András: Joseph Pulitzer 1480 Ft
- Da Silva: Emlékek, képek, gondolatok 1500 Ft
- Komoróczy Géza: Holocaust 1500 Ft
- Schwendtner Tibor: Heidegger tudományfelfogása 1080 Ft
- Ankerl Géza: Nyugat van, Kelet nincs 1480 Ft
- Angelusz-Tardos: Pártok között szabadon 1880 Ft
- Fraser: A cigányok 1480 Ft
- Államéletrajzok 980 Ft
- Tersánszky J. J.: A margarétás dal (Mill. Kvt.) 590 Ft
- Mándy Iván: Fabulya feleségei (Mill. Kvt.) 590 Ft
- Hajnóczy Péter: A halál kilovagolt Perzsiából (Mill. Kvt.) 590 Ft
- Babits Mihály: Gólyakalifa (Mill. Kvt.) 590 Ft
- Krúdy Gyula: Az ecetfák pirulása (Mill. Kvt.) 590 Ft
- Hunyadi Sándor: Selyem és bársony (Mill. Kvt.) 590 Ft

Egyéb kiadványok:

- Deleuze: Spinoza és a kifejezés problémái 1480 Ft
- Vörösmarty Mihály összes költeményei 2500 Ft
- József Attila összes versei 2500 Ft
- Kovács Péter: A schengeni kérdés 1280 Ft
- Dummett: A metafizika logikái alapjai 1680 Ft
- Schleiermacher: A vallásról 1480 Ft
- Paul de Man: Esztétikai ideológia 1480 Ft
- Kótyuk Erzsébet: A népi gyógyítás hagyományai 1500 Ft
- Magyar Zoltán: Rákóczi a néphagyományban 1580 Ft
- Lanstyák István: A magyar nyelv Szlovákiában 920 Ft
- Altermatt: A szarajevói jelzötűz 1400 Ft
- Juhász-Magyar-Tálás-Valki: Koszovó 1800 Ft
- Festinger: A kognitív disszonancia elmélete 1480 Ft

A kiadványok megrendelhetők vagy megvásárolhatók az Osiris Könyvesháznál (1053 Bp., Veres Pálné u. 4-6., tel./fax: 318-2516, 266-4999). A viszonteladókat az Osiris Kiadó Kereskedelmi Osztálya várja e-mail: osiris4@mail.datanet.hu vagy balasi@mail.datanet.hu. Tel.: 265-6560/108, fax: 267-0935

Tanuljon angolul a Helikon Nyelviskola sorozat köteteiből

Kovács János – Siptár Péter:
Újra angolra hangolva
Az angol kiejtés könyve
3 hangkazettával 3850 Ft

A kötetbe és a hozzá tartozó 3 kazettára a legkülönbözőbb szintű nyelvtanulók igényeit kielégítő feladatokat és hanganyagokat válogatták össze a szerzők.

Lázár A. Péter:
Új angol nyelvtan
1200 Ft

A kötet segítségével elsajátíthatók az angol nyelv rendszerének szabályszerűségei, a kivételek, és a magyar nyelvtől eltérő fordulatok.

Pintér Zoltán:
Words in Use
Szókincsbővítő feladatok
közép- és felsőfokon
1200 Ft

A könyv 25 eredeti brit, illetve amerikai újságcikket tartalmaz az élet legkülönbözőbb területeiről, a cikkeket követő sokrétű feladatsorok a cikkekben megjelenő szavakra koncentrálnak.

Fényes Csaba – Vizi Katalin:
High Time – B: Felkészítő
a felsőfokú angol nyelvvizsga írásbeli feladataira
1480 Ft

A kötetet nemcsak a vizsgára készülő, hanem mindazok haszonnal forgathatják, akik nyelvtani ismereteiket és szókincsüket szeretnék csiszolni.

A könyvek megrendelhetők a Helikon Kiadónál (1053 Budapest, Papnövelde utca 8.), telefonon Borbíró Zsókanál és/vagy Varga Istvánnál a 317-4987-es számon, vagy a 317-4967-es faxon, valamint megvásárolhatók a Helikon Könyvesháznál: Budapest VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.

szer elemzése, avagy A rombusz. [Edzésmódszertani kézikönyv, 100 pozíciós játékkal]. „Holland Komplex Labdarúgó Isk.” Alapítvány, (Rendszerjáték sorozat) ISBN: 963-00-3341-0 fűzőt: 7400 Ft

Ferris, Stewart: Hogyan csipjünk fel csajokat. Gulliver. ISBN: 963-8466-46-4 fűzőt: 548 Ft

Filozófia az ezredfordulón. Áron. ISBN: 963-9210-08-0 fűzőt: 2240 Ft

Fischer, Horst – Jeni, Uhlig – Jeni, Kurt: Belsőépítészet. Otthonos belső terek: ötletek, részletek, példák. M. Kvk. – Sziget. ISBN: 963-8138-26-2 kötött: 1998 Ft

Fitzgerald, Francis Scott: Az éj szelíd trónján. Európa. ISBN: 963-07-6805-4 kötött: 1980 Ft

Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és intézményei. 5. átd. és bőv. kiad. Nemz. Tankvk. ISBN: 963-19-1220-5 kötött: 4032 Ft

Francia konyha. Alexandra. (Egy-szerűen jó) ISBN: 963-367-598-7 fűzőt: 499 Ft

Fraser, Angus: A cigányok. Osiris. (Osiris könyvtár) ISBN: 963-379-157-X fűzőt: 1480 Ft

Fried Ervin: Algebra 1. Elemi és lineáris algebra. Nemz. Tankvk. ISBN: 963-19-1176-4 fűzőt: 3071 Ft

G

Gábor Kálmán: A középosztály szigete. Belvedere Meridionale. (Ifjúsági korszakváltás) ISBN: 963-00-3899-4 fűzőt: 1400 Ft

Gazdasági szektorok és jogharmozás. Osiris. (Magyarország az Európai Unióban / zsebkönyvek) ISBN: 963-379-955-4 kötött: 2980 Ft

Gelléri Andor Endre: Egy önérték története. (1–2.) Osiris. (Millenniumi könyvtár 87.) ISBN: 963-379-936-8 kötött: (1-2.) 1180 Ft

Golon, Anne – Golon, Serge: Angélique gyözelme. M. Kvk. klub. ISBN: 963-547-234-X kötött: 1530 Ft

Gool, Van: Bambi. Holló. (Világszép mesék) ISBN: 963-9305-18-9 kötött: 1390 Ft

Gool, Van: Hófehérke és a hét törpe. Holló. (Világszép mesék) ISBN: 963-9305-21-9 kötött: 1390 Ft

Gool, Van: Pinokkió. Holló. (Világszép mesék) ISBN: 963-9305-19-7 kötött: 1390 Ft

Gool, Van: Piroska és a farkas. Holló. (Világszép mesék) ISBN: 963-9305-20-0 kötött: 1390 Ft

Graham, Heather: A boszorkány. Hajja. ISBN: 963-9329-01-0 fűzőt: 999 Ft

Gy

Gyenes István: Rónákon át. Bába. (Tisza hangja 82.) ISBN: 963-9144-88-6 fűzőt: 1450 Ft

Győr: térkép = Stadtplan = map. M. 1:20 000. Cartographia. ISBN: 963-352-367-2 CM 330 Ft

Gyüre Lajos: Majális. Felsőmagyarország. ISBN: 963-9109-82-7 kötött: 500 Ft

H

Hebb, Donald O.: A pszichológia alapkérdései. 7. kiad. Trivium. ISBN: 963-7570-47-0 kötött: 2490 Ft

Héber mítoszok és mondák a Bibliából. Jav., átd. kiad. Móra. ISBN: 963-11-7538-3 kötött: 1498 Ft

Herer, Jack: A császár meztelen. [A kender hiteles története és a marihuána beültetése, avagy hogyan mentheti meg a kender a világot!]. Cactusfilm. ISBN: 963-00-3951-6 fűzőt: 4667 Ft

Hesse, Hermann: A pusztai farkas. Cartafilus. ISBN: 963-9303-07-0 kötött: 1900 Ft

Hirschman, Albert O.: Versengő nézetek a piaci társadalomról. és egyéb újkéletű írók. Józsefvárosi Műhely. (Józsefvárosi tankönyvek) ISBN: 963-9134-21-X fűzőt: 1198 Ft

„Honnon jövünk? Mik vagyunk?ová meggyünk?“. Ezredvégi kérdések a Tiszatájban. Szegedi, Tiszatáj Alapítvány, 2000. (Tiszatáj könyvek) ISBN: 963-8496-0-9 kötött: 1900 Ft

Horoshokópönyv: Bak. Alexandra. ISBN: 963-367-758-0 fűzőt: 149 Ft

Horoshokópönyv: Halak. Alexandra. ISBN: 963-367-757-2 fűzőt: 149 Ft

Horoshokópönyv: Kos. Alexandra. ISBN: 963-367-754-8 fűzőt: 149 Ft

Horoshokópönyv: Oroszlán. Alexandra. ISBN: 963-367-822-6 fűzőt: 149 Ft

Horoshokópönyv: Rák. Alexandra. ISBN: 963-367-755-6 fűzőt: 149 Ft

Horoshokópönyv: Vízöntő. Alexandra. ISBN: 963-367-756-4 fűzőt: 149 Ft

I

Iles, Greg: Csöndes játszma. General Press. (Világssikerek) ISBN: 963-9076-76-7 kötött: 999 Ft

Irány a középiskola: magyar nyelv és irodalom 2000. 2000. évi középiskolai magyar nyelv és irodalom felvételi feladatok gyűjteménye és megoldásai. K.u.K. K. ISBN: 963-9173-60-6 fűzőt: 598 Ft

Irány a középiskola: matematika 2000. középiskolai matematikai felvételi feladatok és megoldások gyűjteménye. K.u.K. K. ISBN: 963-9173-62-2 fűzőt: 598 Ft

Irodalmi nemzet?. Hagományok, kérdések, távlatok az ezredfordulón. [A Tokaji Íróklub 1999. évi tanácskozása]. Tokaji Íróklub Egyes. – Bíbor K. (A Tokaji Íróklub évkönyve 9.) fűzőt: 900 Ft

J

Jakab Zsolt: Árnysarkány. Fantasztikus játékkönyv. Cherubion. (Harcos képzelet 37.) ISBN: 963-9110-91-4 fűzőt: 698 Ft

Jávor Ottó: Imádság karácsonykor. Árgus – Vörösmarty Társ. ISBN: 963-9102-24-5 fűzőt: 700 Ft

Jelképtár. 6. kiad. Helikon. (Helikon Universitas) ISBN: 963-208-658-9 kötött: 1880 Ft

Junger, Sebastian: Viharzóna. Halászkok a tenger ellen: igaz történet. Park. (Veszélyes övezet) ISBN: 963-530-585-0 kötött: 1750 Ft

K

Kanári-szigetek, Azori-szigetek, Madeira-szigetek = Canary Islands, Azores, Madeira Islands = Kanarische Inseln, Azoren, Madeira Inseln – Iles Canarias, Azores, Iles Madère. M. 1:400 000, 1:150 000. Cartographia. ISBN: 963-352-980-8 CM 950 Ft

Kármán József: Fanni hagyomá-

nyai. Akkord. (Talentum diákkönyvtár) ISBN: 963-645-007-2 fűzőt: 348 Ft

Karsay Orsolya – Wehli Tünde – Mikó Árpád: Három kódex. Az Országos Széchényi Könyvtár millenniumi kiállítása, 2000. augusztus 17 – november 17.. OSZK – Osiris. (Libri de libris / az Országos Széchényi Könyvtár és az Osiris Kiadó sorozata) ISBN: 963-200-419-1 963-379-965-1 kötött: 3500 Ft

Kecsketenyésztes. Átd., bőv. 2. kiad. GAIA Alapítvány. ISBN: 963-00-3229-5 fűzőt: 4167 Ft

Képes gyermekszótár. Angol, német, magyar. Graph Art. ISBN: 963-9325-07-4 kötött: 1290 Ft

Képes gyermekszótár: gyakorló füzet. Angol, német, magyar. Graph Art. fűzőt: 180 Ft

Kertész Gyula: Magyar helységnevértárak, helynévlexikonok és szótárak. történeti tipológiai áttekintés. KSH Kvt. és Dok. Szolg. (Történeti statisztikai füzetek 12.) ISBN: 963-215-332-4 fűzőt: 2000 Ft

Keyes, Daniel: Virágot Algernonnak. Alexandra. ISBN: 963-367-323-2 kötött: 1490 Ft

Kim, Walter: Ujjszopó. Athenaeum 2000. ISBN: 963-9261-37-8 kötött: 1990 Ft

Klaudy Kinga – Simigné Fenyő Sarolta: Angol – magyar fordítástechnika. [Egyetemi jegyzet]. 2. jav. kiad. Nemz. Tankvk. (A fordítás lexicája és grammatikája 2.) ISBN: 963-19-0864-X fűzőt: 1857 Ft

Kosztolányi Dezsdő: Esti Kornél kalandjai. Osiris. (Millenniumi könyvtár 82.) ISBN: 963-379-864-7 kötött: 590 Ft

Kovács Péter: A schengeni kérdés. Osiris. (Magyarország az Európai Unióban / zsebkönyvek) ISBN: 963-379-930-9 fűzőt: 1280 Ft

Kuhnert, Wilhelm: Modelljeim földjén. DNM K. (Világhírű vadászutazók 1.) ISBN: 963-85843-9-4 kötött: 3500 Ft

L

Lakatos Károly: Természeti és vadászkepek. DNM K. (Magyar vadászírók klasszikusai 1.) ISBN: 963-85843-8-6 kötött: 2100 Ft

Langello, Kip: Az Alzheimer-kúra. [Ellenszer vagy csodaszer]. K.u.K. K. (Új orvosregények) ISBN: 963-9173-61-4 kötött: 1400 Ft

László József: Mindenkinél az Internet-ről. ComputerBooks. ISBN: 963-618-239-6 fűzőt: 1999 Ft

Lehoczy Alfréd: Hétszáz év a Bükk és a Tisza táján. A honfoglalástól (895) a mezőkeresztési csatáig (1596). Felsőmagyarország. ISBN: 963-9280-12-7 kötött: 3500 Ft

Lengyel Péter: Cseréptörés. Babits. (Korjellemező magyar próza / 1945–1990) ISBN: 963-9272-18-3 kötött: 2100 Ft

Lifton, Robert Jay: Náci orvosok. Alexandra ISBN: 963-367-335-6 kötött: 1980 Ft

Losonci Miklós: Sebzett madár. Nyitott Kapu Alapítvány. ISBN: 963-00-3705-X fűzőt: 1960 Ft

M

Maddox, John: Ami a tudományban

még felfedezésre vár. Feltérképezzük a világegyetem titkait, az élet eredetét és az emberi faj jövőjét. Vince. ISBN: 963-9192-86-4 kötött: 2495 Ft

Magyarország kisrégiói 14/7. Somogy megye. Nagyatád és a Rinya mente. Nagyatád Hill-top: Hügelland von Nagyatád. CEBA-Hungary. ISBN: 963-9089-72-9 kötött: 2000 Ft

Magyarország kisrégiói 3/4. Békés megye. Békés-Bihar: Sarkad és térsége. Békés-Bihar small region: Békés-Bihar kleinregion. CEBA-Hungary. ISBN: 963-9089-76-1 kötött: 2000 Ft

Magyar századok (7). Ágoston Gábor – Oborni Teréz: A tizenhetedik század története. Pannonica. ISBN: 963-9252-10-7 kötött: 1990 Ft

Magyar Zoltán: A lilomos herceg. Szent Imre a magyar kultúrtörténetben. Európa, ISBN: 963-07-6803-8 kötött: 1800 Ft

Majeros József: Római élet. Művelődéstörténeti segédkönyv a latin nyelv tanuláshoz. Athenaeum 2000. (Lycum könyvek) ISBN: 963-85962-7-9 fűzőt: 1180 Ft

Malade, Theo: Semmelweis, az anyák megmentője. A legnagyobb magyar orvos életregénye. Tinta Kvk., (Nagy emberek regényes élete 1.) ISBN: 963-8690-0-1 fűzőt: 840 Ft

Mandeville, Amy: Hogyan szedjük fel pasikat. Gulliver. ISBN: 963-8466-44-8 fűzőt: 548 Ft

Mark, Jan: Csigaúton. Móra. (Zsiráf könyvek) ISBN: 963-11-7555-3 kötött: 648 Ft

Markó Pál: Halk harangütés. Bába. (Tisza hangja 55.) ISBN: 963-9144-67-3 fűzőt: 807 Ft

Marosán György: Ezredvégi tűnődések. Az új évezred új szabályai és új szereplői. Villányi úti Konferenciaközp. és Szabadegyh. Alapítvány. (Villányi úti könyvek 20.) ISBN: 963-7580-26-3 fűzőt: 1200 Ft

Matematika a műszaki főiskolák számára. (4). Matematikai feladatok. [főiskolai segédkönyv]. 8. kiad. Nemz. Tankvk. ISBN: 963-19-1161-6 fűzőt: 1744 Ft

Matos Lajos – Lengyel Margit: „Szíves” szakácskönyv. „Szíves” figyelmükbe, francia paradoxon, mediterrán étrend, részletes ételreceptek, „morzsák”. B+V Lap- és Kvk. (Képzett beteg könyvek) ISBN: 963-7746-43-9 fűzőt: 980 Ft

McCullough, Colleen: Trója éneke. Európa. ISBN: 963-07-6804-6 kötött: 2500 Ft

Mexikói ételek. Alexandra. (Egyszerűen jó) ISBN: 963-367-801-3 fűzőt: 499 Ft

Mitton, Jacqueline – Mitton, Simon: Csillagászat gyerekeknek. Scolar kalauz. Scolar. ISBN: 963-9193-36-4 kötött: 2950 Ft

Molnár Hajnalka – Henczi Béla: Tanuljunk Linuxot!. Szerző. ISBN: 963-640-565-4 fűzőt: 960 Ft

Móricz Zsigmond: Égi madár. Válogatott elbeszélések, 1915–1916. Osiris. (Millenniumi könyvtár 86.) ISBN: 963-379-934-1 fűzőt: 590 Ft

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. Akkord. (Talentum diákkönyvtár)

ISBN: 963-645-073-0 fűzött: 498 Ft
Móricz Zsigmond: Úri muri. Akkord. (Talentum diákkönyvtár)
 ISBN: 963-645-074-9 fűzött: 598 Ft
Muhr, Ursula – Mantovani, Maria: Hová bújít a kiséger?. Egmont Hungary .
 ISBN: 963-627-478-9 kötött: 499 Ft
Muhr, Ursula – Mantovani, Maria: Hová bújít a kiskacsa?. Egmont Hungary .
 ISBN: 963-627-479-7 kötött: 499 Ft
Muhr, Ursula – Mantovani, Maria: Hová bújít a kiskutya?. Egmont Hungary
 ISBN: 963-627-481-9 kötött: 499 Ft
Muhr, Ursula – Mantovani, Maria: Hová bújít a kismalac?. Egmont Hungary .
 ISBN: 963-627-482-7 kötött: 499 Ft
Muhr, Ursula – Mantovani, Maria: Hová bújít a kisnyuszi?. Egmont Hungary
 ISBN: 963-627-480-0 kötött: 499 Ft
Muhr, Ursula – Mantovani, Maria: Hová bújít a macsó?. Egmont Hungary .
 ISBN: 963-627-483-5 kötött: 499 Ft

N

Nagy Lajos, Cs.: Nyelvtani elemzési gyakorlókönyv: 3–4. osztály. 9. kiad. Trezor.
 ISBN: 963-9088-46-3 fűzött: 440 Ft
Nagy Lajos, Cs.: Nyelvtani elemzési munkafüzet: 5–6. osztály. 7. kiad. Trezor.
 ISBN: 963-9088-45-5 fűzött: 440 Ft
Nagy rejtélykönyv 4. Alexandra.
 ISBN: 963-367-710-6 fűzött: 999 Ft
Napier, Augustus Y.: A törékeny kapcsolat. Az egyenrangú, bensőséges és kitartó házasság nyomában. Animula.
 ISBN: 963-408-179-7 fűzött: 2500 Ft
Nguyen Quốc Dinh – Daillier, Patrick – Pellet, Alain: Nemzetközi közjog. Osiris, (Osiris tankönyvek)
 ISBN: 963-379-459-5 fűzött: 2500 Ft

O

Olimpiai almanach. Sydney 2000. Tarsoly K.
 ISBN: 963-00-4133-2 fűzött: 2000 Ft
Orwell, George: Az oroszlán és az egyszarvú. (1–2.) Esszék, tanulmányok, publicisztikák. Cartafilus. kötött: (1–2.) 3900 Ft
Osman, Ahmed: A Messiás háza. Meglepő nézetek a történelmi Jézussal kapcsolatban. Gold Book.
 ISBN: 963-9248-42-8 kötött: 1980 Ft
Oxlade, Chris – Ballheimer, David: Olimpiaiák. [Nagyszerű sportesemények, melyek a béke szellemében hívják versenyre a világ él-sportolói]. Park. (Szemtanú 43.)
 ISBN: 963-530-475-7 kötött: 2200 Ft

P

Pannon enciklopédia (3.) Magyarország állatvilága [CD-ROM] (Arcanum digitéka) Arcanum.
 ISBN: 963-86029-6-1 5600 Ft
Pannon enciklopédia (4.) Magyar nyelv és irodalom. [CD-ROM] (Arcanum digitéka) Arcanum
 ISBN: 963-86029-5-3 5600 Ft
Pantóné Naszályi Nóra: SZÓJÁTÉKTÁR. Gyakorlatok és ötletek a sikeres szótárhasználat elsajátításához. Nemz. Tankvk.
 ISBN: 963-19-1153-5 fűzött: 428 Ft
Peer-kódex. A nyelvemlék hason-

mása és betűhű átírata bevezetéssel és jegyzetekkel. Argumentum – M. Nyelvtud. Társ. (Régi magyar kódexek 25. sz.)
 ISBN: 963-446-147-6 kötött: 2900 Ft
Péntek Kálmán: A lineáris algebra alapjai. (1.) 2. átd. és bőv. kiad (Változó valóság)
 ISBN: 963-8122-39-0 fűzött: 1600 Ft
Perendy Mária: Biológiai témavázlatok. Irány az egyetem!. Nemz. Tankvk.
 ISBN: 963-19-1019-9 kötött: 1400 Ft
Pete Lászlóné – Marek Katalin, G.: Készítsünk növényekből díszeket!. Nemz. Tankvk.
 ISBN: 963-19-0837-2 fűzött: 380 Ft
Petneházy István: Magyarország 1000 éves ereklyéi. Városcapu Könyvesbolt .
 ISBN: 963-00-3653-3 kötött: 2750 Ft
Petrák Katalin: Magyarok a Szovjetunióban, 1922–1945. Napvilág. (Politikatörténeti füzetek 16.)
 ISBN: 963-9082-68-6 fűzött: 1700 Ft
Pokol Béla: Jogelmélet és joggyakorlat. Rejtjel.
 fűzött: 1990 Ft
Pósa Ferenc – Lózsza Albert: A betegség mint pótcselekvés. Bába.
 ISBN: 963-9144-87-8 fűzött: 1500 Ft
Pótlapok a Hatályos jogszabályok gyűjteménye című kiadványhoz, 112. 2000. június 30-i állapot: 8–20. kötetekhez. KJK-Kerszöv. fűzetlen: 23405 Ft

R

Rajneesh, Bhagwan: A legnagyobb kihívás: Az arany jövő. LEELA Alapítvány.
 ISBN: 963-03-8636-4 fűzött: 1080 Ft
Rintelen, Jutta: Porcelánfestés. [előrajzolt mintákkal]. Cser K. (Kézimunka)
 ISBN: 963-9327-00-X fűzött: 1998 Ft
Ripley, Alexandra: Mary öröksége. M. Kvkub.
 ISBN: 963-547-100-9 kötött: 1750 Ft
Rólunk szól [Hangkazetta]. Nemetz.
 950 Ft
Rowling, J. K.: Harry Potter és az azkabani fogoly. Animus.
 ISBN: 963-8386-99-1 kötött: 1590 Ft

S

Sandford, John: Soha ne ölj... JLX K.
 ISBN: 963-02-8846-X fűzött: 1190 Ft
Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok. 2. jav. kiad. Jelenkor. (Ars longa sorozat)
 ISBN: 963-676-159-0 fűzött: 1500 Ft
Scarry, Richard: Tesz-vesz Város. Lilliput – Gulliver.
 ISBN: 963-7839-91-7 kötött: 1290 Ft
Sielmann, Heinz: Hobbiallatok. Tessler és Babilon.
 (Mi micsoda 19.)
 ISBN: 963-9182-49-4 kötött: 1650 Ft
Steel, Danielle: Derült égből. 2. kiad. Maecenas Kv.
 ISBN: 963-9025-70-4 fűzött: 625 Ft

SZ

Szabó Dezső: Az elfelejtett arc. Elbeszélések. Osiris. (Millenniumi könyvtár 77.)
 ISBN: 963-379-861-2 kötött: 590 Ft
Szabó Károly: A történelem szavakba merült múlt. Nyelvpótló dolgozatok. Madách Vár. Kvt.
 ISBN: 963-03-7546-X kötött: 1300 Ft

Székely György: Fizika példatár. ennyit kell(ene) tudnod. (2.) Akkord – Panem.
 ISBN: 963-545-239-X fűzött: 1590 Ft
Szilágyi István: Európáság és modernitás. Fejezetek az Ibériai-félsziget közösségi integrációjának szellemi-politikai történetéből. Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány. (Carmen saeculare 9.)
 ISBN: 963-00-3593-6 fűzött: 1200 Ft
Szilasi László: A selyemgubó és a „bonczoló kés”. Osiris – Pompeji Alapítvány. (deKon-KÖNYVek / irodalomelméleti és interpretációs sorozat 18.)
 ISBN: 963-379-816-7 fűzött: 1280 Ft
Szilvásy Judit: Feng shui [videofilm]. Lakásunk életünk tükre. Szilvásy J.
 2500 Ft
Szilvásy Judit: Váltuk valóra álmainkat Feng Shuival. Személyiségközpontú ötlettár a harmonikus környezet kialakítására. Szilvásy J.
 ISBN: 963-640-729-0 kötött: 1990 Ft
Szinyei Merse Pál: Szinyei. Átd. kiad. Corvina.
 ISBN: 963-13-4812-1 kötött: 5400 Ft
Szlovákia. – Slowakei. – Slovaquie. M. 1:500 000. Cartographia.
 ISBN: 963-352-429-6 CM 850 Ft

T

Tokaj a világirodalomban. Tanulmányok & művek. Felsőmagyarország.
 ISBN: 963-9280-11-9 kötött: 3000 Ft
Túlélés. [Módszerek a világ elit fegyveres alakulatainak hivatalos kiképzési kézikönyvéből]. Hajja.
 ISBN: 963-9037-99-0 kötött: 4592 Ft

V

Vadállatok. [Érdekességek a vadállatok életéből]. Graph Art. (Tudorka könyvek)
 ISBN: 963-9325-00-7 kötött: 1290 Ft
Vállalatirányítási információs rendszerek Magyarországon. (2.) ComputerBooks
 ISBN: 963-618-237-X kötött: 3490 Ft
Vasy Géza: Az 1945 utáni magyar irodalom alkotói. (2. r.) Korona Nova.
 ISBN: 963-9128-49-X fűzött: 860 Ft
Végh Endre: Tubák, bátyó és a többiek. DNM K. – Nimród Alapítvány – Nimród Vadászújság Szerk
 ISBN: 963-9027-35-9 kötött: 1900 Ft

Venyercsán László: Ige és szó. Új versek és aforizmák. Vörösmarty Társ.,
 ISBN: 963-00-3292-9 fűzött: 600 Ft
Vermes László: Sölymök szárnyán. A közelfelderítő pilóták nyomán. [Magánkiad.],
 ISBN: 963-640-778-9 fűzött: 980 Ft
Verne, Jules: Fekete Indiák. Unikornis (Jules Verne összes művei 38.)
 ISBN: 963-427-377-7 kötött: 2900 Ft
Vitaszek Zoltán: Nyelvi hibák a krónikában. Több mint hárommillióan hallgatjuk naponta. Békéscsabai Autó-Expanzió Kft.
 ISBN: 963-00-3788-2 fűzött: 1680 Ft

W

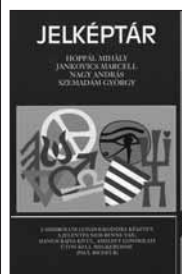
Wallace, Edgar: A smaragd nyaklánc. HungaLibri. (Hunga-könyvek)
 ISBN: 963-9021-93-8 fűzött: 998 Ft
Warvasovszky Emil: Székesfehérvár és környékének madárvilága. Árgus.
 ISBN: 963-9102-26-1 fűzött: 800 Ft
Weber-Lorkowski, Edeltraud: Kendők és sálak csavarva, csomózva... 3. kiad. K.u.K.K.,
 ISBN: 963-9173-56-8 kötött: 980 Ft
Welden, Oscar: Csaták könyve. Alexandra.
 ISBN: 963-367-833-1 fűzött: 798 Ft
Wodehouse, Pelham Grenville: Nyári zivatar. Európa. (Vidám könyvek)
 ISBN: 963-07-6799-6 fűzött: 980 Ft

Z

Zaranska, Joanna: Time for a rhyme. Játékok, fejtörők, keresztrejtvények, kirakók. M. Kvkub.
 ISBN: 963-547-178-5 fűzött: 1490 Ft

Az összeállítás a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság információs rendszere alapján készült. A felsorolt könyveket a Könyvtárellátó már felajánlotta megvásárlásra a könyvtáraknak, ill. megrendelhető a társaság home lapján (www.kello.hu).

A Helikon Kiadó ajánlata

Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György:

Jelképtár

1880 Ft

● Újra kapható a főiskolások, egyetemisták, középiskolások alapvető kézikönyve!

● Félézer címszó dolgozza fel a mitológia, a néprajz, a

vallástörténet és a szimbólumkutatás legfrissebb eredményeire támaszkodva a primitív kultúrák, a népművészet, a nagy civilizációk művészeti, vallásos és tudományos jelképleteiről fellelhető ismereteket.

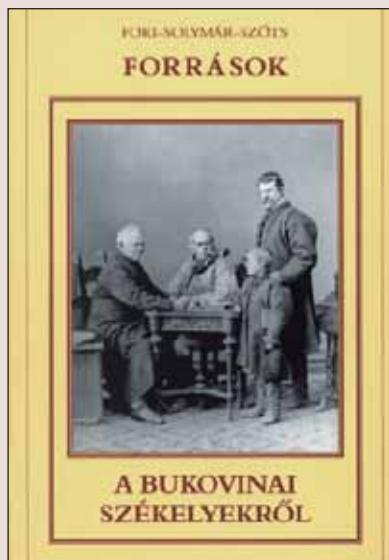
● Csaknem ezer kísérő ábra.

● Világos utalásrendszer és gazdag irodalomjegyzék.

A könyv megrendelhető a Helikon Kiadónál (1053 Budapest, Papnövelde utca 8.), telefonon Borbíró Zsóknánál és/vagy Varga Istvánnál a 317-4987-es számon, vagy a 317-4967-es faxon, valamint megvásárolható a Helikon Könyvesházban: Budapest VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.

A Babits Kiadó ajánlata

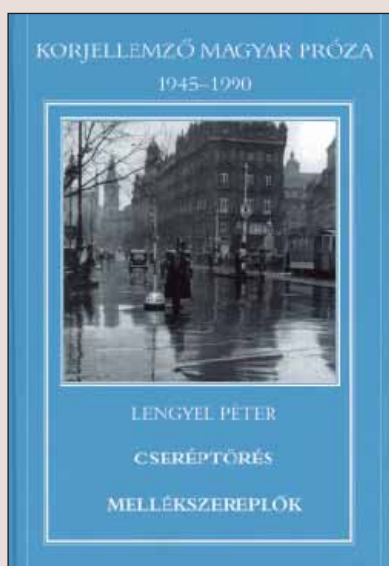

A millennium évében a Bukovinai Székely Millenniumi Világtalálkozó idejére – augusztus 17-én – jelentette meg kiadónk a

Források a bukovinai székelyekről

című tanulmánykötetet. Kiadványunk a szövegközlésen túl kultúrhistoriai adalékkal, valamint olyan fotóanyaggal egészült ki, mely a 19. század második felétől a 20. század elejéig fellelhető képekből válogat, teljesebbé és élvezetes olvasmánnyá téve a művet, melyet jó szívvel ajánlanak a szerzők és a kiadó minden olvasónak.

306 oldal, kötött + 50 oldal képmelléklet. Ára: 1800 Ft.

Korjellemező Magyar Próza 1945-1990

című sorozatunk 8. köteteként jelent meg Lengyel Péter két regénye a **Cseréptörés** és a **Mellékszereplők**.

A Cseréptörés főszereplője elkezdi visszakeresni az életét és ebbe a „játék”-ba bevonja a vele kapcsolatba kerülő személyeket. A Mellékszereplők az élők és a „halottak”, az identitás felé haladás, sorsalakítás, sodródás regénye.

A két mű egy kötetben jelent meg 445 oldal terjedelemben, kötött kivitelben. Ára: 2100 Ft.

Kiadványaink az alábbi címen rendelhetők meg:
Babits Kiadó 7100 Szekszárd, Bezerédj u.18. Pf.:355.
T: 06 /74/ 529-389 F:06-/74/ 529-383
E-mail: info@babitskiado.hu, www.babitskiado.hu

EGY KISFIÚ CSODÁLATOS KALANDJAI A TITOKZATOS KÉRTBEN

Michael egyáltalán nem erre számított. Azt ígérték, minden csodálatos lesz, s ehelyett egy elhanyagolt, öreg házba költöztek. Ráadásul a húga is befog, mindenki a kicsi körül nyűzsög, Michael egyedül marad. Beveszi magát az új ház burjánzó, elvadult kertjébe, s felfedezi a düledező, szinte életveszélyes fészert...

Vajon mi rejtőzik a por és piszok alatt, a pókhálók között? Ember? Vagy egy rejtélyes, furcsa, ismeretlen lény?

Michael csak egyfele emberben bíz; Minában, a különös, vad és szabad kislányban. És együtt elhatározzák, kiderítik az idegen csodálatos titkát...

A regény Nagy-Britanniában 1998-ban elnyerte az év legjobb gyermekregényének járó Whitbread-díjat.

Kötött, 168 oldal, 999 Ft
Egmont Kiadó
Hamzsabégi út 37. Budapest
Tel.: 466-7666 E-mail:
hunpa@hun.egmont.com

A COMPUTERBOOKS legújabb kiadványai

Gerő Judit:
WORD 2000
Kezdőknek és haladóknak
I.kötet
315 oldal, 2600 Ft

Dr. Kovácsné
Cohner Judit –
Ozsváth Miklós –
G. Nagy János:
OFFICE 2000
458 oldal, 2990 Ft

Kovalcsik Géza:
EXCEL 2000
588 oldal
2990 Ft

László József:
Mindenkinél
az **INTERNET-ről**
256 oldal
1999 Ft

**VÁLLALAT-IRÁNYÍTÁSI
INFORMÁCIÓS
RENDSZEREK
MAGYARORSZÁGON 2.**
229 oldal
3490 Ft

COMPUTERBOOKS

Kis- és nagykereskedelmi boltunk:
1126 Bp., Tartsay Vilmos u.12.

A könyvek megrendelhetők:
levélben: 1253 Budapest, Pf. 71.
faxon: 375-3591, telefonon: 375-1564
e-mailen: info@computerbooks.hu
Kérésre ingyenes katalógusunkat elküldjük.

Legfrissebb könyvlistánk a faxbankból
233-3666/1456# bármikor lekérhető.
Pedagógus- és diákigazolványra
kedvezményt adunk.